

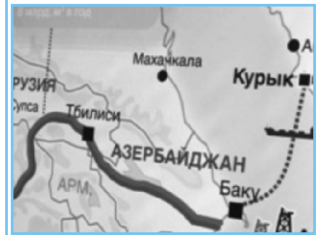

Xəbər
Bayram günlərində
19 nəfər yol
qəzasında
ölüb
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 avqust 2019-cu il Cümə axşamı № 168 (7338) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İran və Rusiya Bakının yer aldığı Transxəzərə qarşı

Xəzər İqtisadi Forumunda İran və Rusiya ortaq mövqe nümayiş etdirib; Xəzərin hüquqi statusuna dair bir il əvvəl imzalanmış Konvensiyada nə razılaşıdırılıb?

yazısı səh.9-da

Xaricdə təhsil alanların iş problemi

yazısı səh.4-də

Rəsulzadənin adını daşıyan gəmi ərafında növbəti qalmaql

yazısı səh.6-da

Ermənistanın Qazax təxribatına Sərhəd Xidmətindən sarsıdıcı cavab

yazısı səh.5-də

Moskvadakı nümayişlərə Azərbaycan müxalifətindən reaksiyalar

yazısı səh.9-da

Bayılın sürüşmə xətti üzrə evlər sökülüb

yazısı səh.12-də

Atambayev, "qanundankənar oğru" Əziz və "Lotu Quli"...

yazısı səh.14-də

Evsizlər üçün əlçatmaz olan ipoteka kreditləri: dünyada və bizdə faizlər

yazısı səh.13-də

Xəzərin "xain statistikası" - 35 nəfər boğulub

yazısı səh.12-də

2 nəfərin ölümünə səbəb olan "cərrah"la bağlı yeni gəlişmə

yazısı səh.13-də

"Quş adasına gedincə, bura gəlin..." - Pirallahıdan reportaj

yazısı səh.10-da

Bakının müharibə haqqı, Paşinyanın Qarabağ fiaskosu

yazısı səh.11-də

TÜRKİYƏ NAXÇIVANI NƏZARƏTƏ GÖTÜRÜR, ERMƏNİSTAN İSƏ... PARA AXTARIŞINDA

Qardaş ölkə muxtar bölgənin təhlükəsizliyini gücləndirir - Bakıya müjdə; ABŞ-a səfərə hazırlaşan Paşinyana isə okeanın o tayından bəd xəbər gəldi - İrəvan şokda...

yazısı səh.8-də

Problemlı kreditlərin məbləğinin azalmamasının sirri üzə çıxır

Ekspert deyir ki, pulun böyük hissəsini bank sahibləri mənimsəyib

yazısı səh.7-də

Abid Şarifovun
xaricdəki
şirkətdə fəhlə
tətili - 6 aydır
maaş verilmir

yazısı səh.3-də

Qurban Qurbanov

"Qarabağ"
qəsdənmi
uduzub?

yazısı səh.15-də

Fazil Mustafa
İran səfiri ilə
görüşünün
detallarını
açıqladı

yazısı səh.3-də

Siyavuş Novruzov Damlayla olan fotosundan danışıb

Müğənni Mina və Damla da deputat, Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri, YAP İcra katibinin müavini Siyavuş Novruzov ilə fotosunu sosial şəbəkədə bölüşüb.

Musavat.com xəbər verir ki, müğənni Damla deputatla fotosunu "YAP icra katibinin müavini Siyavuş Novruzovla keçirilən tədbirdən xatirə fotosu" şərhilə paylaşdı.

Mina isə S.Novruzovla fotosuna "YAP-ın gənc idmançılara qayğısını göstərən tədbirdən foto" başlığını yazdı.

Qeyd edək ki, S.Novruzov müğənni Afaq Aslanla foto çəkirdiyi üçün tənqid olunmuşdu.

O, musavat.com-a açıqlamasında müğənnilərlə foto çəkdirməkdə qəbahət görmədiyini bildirmişdi: "Şəkil çəkdirdiyim Afaq Aslanı, Damlanı tanıyıram. Mənim Damla ilə də şəklim var, hamı bir-biri ilə şəkil çəkdirdi. Onların içərisində partiya üzvü olan da var, olmayan da. Təəssübkeşi də var. Onların da bir qrupu partiya üzvü olmaqla bağlı müraciət edib".

☐ KÖNÜL,
Musavat.com

Maşağada 1 tona yaxın narkotik vasitə aşkar edilib

Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən kultivasiya yolu ilə yetişdirilən narkotik tərkibli bitkilərin aşkar edilməsi və satışı ilə məşğul olan şəxslərin aşkar edilməsi istiqamətində xüsusi əməliyyat tədbiri həyata keçirilib.

DİN-in mətbuat xidmətindən musavat.com-a bildirilib ki, daxil olan məlumat əsasında Biləsuvar rayon sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Ağalar Xəlilov paytaxt ərazisində saxlanılıb.

Onun Xəzər rayonu Albalılıq bağlar sahəsində yaşadığı evə baxış zamanı 13 kiloqram çəkiddə qurudulmuş marixuna və narkotik vasitələrin çəkisi müəyyən etmək üçün istifadə edilən elektron tərəzi aşkar edilərək götürülüb. İlk sorğu zamanı A.Xəlilov marixuananı Sabunçu rayonu Maşağa qəsəbəsində ekdiyini kultivasiya yolu ilə yetişdirəndən sonra satmaq məqsədilə yaşadığı evə gətirdiyini bildirib.

Baş İdarə əməkdaşları tərəfindən əməliyyat tədbirləri davam etdirilərək A.Xəlilovun narkotik tərkibli bitkiləri ekdiyi Maşağa qəsəbəsindəki bağ sahəsinə baxış keçirilib. Nəticədə oradan yaş halda çəkisi 1 tona yaxın 168 ədəd çətənə bitkisi də aşkar olunaraq götürülüb.

Qeyd edilən hər faktla bağlı Baş İdarədə cinayət işi başlanılıb. Saxlanılan şəxs barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbirləri seçilib.

☐ Musavat.com

Sahibsiz it qız uşağını xəstəxanaya gətirdi

Sumqayıtda azyaşlı qızı sahsiz it dişləyib. APA -nın yerli bürosunun məlumatına görə, Sumqayıt şəhər sakini, 2012-ci il təvəllüdü Əhmədova Aydan Fuad qızı it dişləməsi xəsarəti ilə Sumqayıt Şəhər Təcili Tibbi Yardım Xəstəxanasına gətirilib.

Bildirilib ki, A.Əhmədova yaşadığı evin yaxınlığında oynayarkən sahsiz it ona hücum edib. Azyaşlıya tibbi yardım göstərilib, quduzluq əleyhinə peyvənd vurulduqdan sonra ambulator müalicə üçün buraxılıb.

Sentyabrın 1-də Məhərrəm ayı başlayır

Bu il üçün Məhərrəm ayının başlanacağı tarix açıqlanıb. Hicri təqvim üzrə 1441-ci ilin başlanğıcı - Məhərrəm ayının 1-i Miladi təqvimlə 2019-cu il sentyabrın 1-nə təsadüf edəcək.

Məhərrəm ayının 10-cu günü, yeni Aşura sentyabrın 10-dur.

Aşura günü paytaxt və bölgə məscidlərində qanvermə aksiyası keçiriləcək.

Sentyabrın 29-da Məhərrəm ayı başa çatır və Səfer ayı başlayır. Səfer ayı isə oktyabrın 29-da başa çatır.

Qeyd edək ki, Məhərrəm tarix boyu bütün səmavi dinlər tərəfindən sülh və əmin-amanlıq ayı kimi qəbul edilib, fəqət hicri 61-ci ildən etibarən bu ayın onuncu günü olan Aşura yaddaşlara tarixi ədalətsizlik və hüzn günü kimi

daxil olub. Aşura hadisəsində Əməvi xəlifəsi Yezidin göstərişi ilə Həzrət Peyğəmbərin (s) əziz nəvəsi İmam Hüseyin (ə), o cümlədən Rəsulullahın (s) səhabələri, Əhli-Beyt və tərəfdarları Kərbəla çölündə şəhid edilib, ailələri əsir alınıb.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi (QMI) bildirib ki, Məhərrəmlik mərasimləri İmam Hüseyinin

(ə) şəhinə uyğun və amallanna yaraşan tərzdə qeyd edilməlidir. Mövcud qanunvericiliyə əsasən, təziyə məclisləri məscidlərdə, ibadət ocaqlarında və onlara aid ərazilərdə təşkil olunmalı, ictimai asayişə mane olmamalıdır. Dini mərasim və ayinlər yalnız QMI-nin rəsmi şəkilə təyin etdiyi din xadimləri tərəfindən idarə edilməlidir.

Yeniyyətə özəl klinikada burun əməliyyatı zamanı ölüb

Bakıda özəl klinikalardan birində rinoplastika (burun estetik əməliyyatı) nəticəsində növbəti ölüm faktı qeydə alınıb. Bunu oxu.az-a Yasamal Rayon Polis İdarəsindən bildirlər.

Məlum olub ki, hadisə Kazım Kazımzadə küçəsində yerləşən "Uniklinika"da baş verib. Burada avqustun 13-ü saat 19:00-da əməliyyat zamanı 2003-cü il təvəllüdü paytaxt sakini Xurşudov Mirəhməd Ağasəf oğlu ölüb.

Hazırda Yasamal Rayon Prokurorluğu faktla bağlı araşdırma aparır. Həmin klinika ilə əlaqə saxlasaq da, əməkdaşlar məlumat verməkdən imtina etdilər.

Xatırladaq ki, 2018-ci ilin martında "StarMed" klinikasında burun əməliyyatı zamanı Azərbaycan Maliyyə-İqtisad Kollecinin 18 yaşlı tələbəsi Mürsəlova Leyla Namiq qızı ölmüşdü.

"Mingəçevir" SES-də 2 ildir işini dayandıran hidroaqrekat işə düşəcək

"Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti "Reabilitasiya Proqramı" çərçivəsində Mingəçevir şəhərində yerləşən "Azərbaycan" İstilik Elektrik Stansiyası ilə yanaşı "Mingəçevir" Su Elektrik Stansiyasında da təmir-bərpa işləri həyata keçirir.

Bu barədə virtualaz.org-a "Azərenerji" ASC-nin ictimaiyyətlə əlaqələr və mətbuat mərkəzinin rəhbəri Teymur Abdullayev bildirib. O deyib ki, 6 hidroaqrekatdan ibarət stansiyanın 4 hidroaqrekatında təmir və bərpa işləri aparılmağa ehtiyac var idi. Elə bu səbəbdən 2017-ci ildən fəaliyyəti dayanan 6 saylı hidroaqrekatda təmir-bərpa işlərinə start verilib və sifariş əsasında gətirilən ehtiyat hissələri quraşdırılır.

"Müasir tipli idarəetmə sistemine qoşulacaq 6 saylı hidroaqrekatda işlər avqust ayının sonunda tamamlanacaq və ardınca digər 3 hidroaqrekatda da analoji işlər həyata keçiriləcək", -T.Abdullayev vurğulayıb.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Azərbaycan iyulda hər gün 778 min barrel neft hasil edib

Respublikada iyul ayı üzrə gündəlik neft hasilatı 778 min barrel olub. Energetika Nazirliyindən Modern.az-a bildirilib ki, bunun 704 min barrelini xam neft, 74 min barrelini kondensat təşkil edib. Gündəlik 500 min barrel xam neft, 70 min barrel kondensat, 29 min barrel isə neft məhsulları ixrac edilib.

Qeyd edək ki, cari ilin yanvar - iyul aylarında orta gündəlik neft hasilatı 771,7 min barrel təşkil edib.

Energetika Nazirliyi iyul ayında gündəlik neft hasilatı ilə bağlı məlumatları OPEC-in Birgə Monitoring Komitəsinin Müştərək Texniki Komissiyasına təqdim edib.

Xatırladaq ki, 2018-ci ilin dekabrın 7-də "OPEC plus" üzrə neft hasilatının gündəlik 1,2 milyon barrel azaldılması ilə bağlı imzalanmış "Əməkdaşlıq Bəyannaməsi"nin müddəti bu ilin 1 iyul tarixindən 2020-ci ilin 1 rübünün sonunadək uzadılıb.

Jirinovski NATO təyyarələrini vurmağı təklif etdi

Rusiya Dövlət Dumasında LDPR fraksiyasının rəhbəri Vladimir Jirinovski NATO qırıcısının hərbi nazir Sergey Şoyqunun uçduğu təyyarəyə yaxınlaşmasını şərh edib.

"Qazeta.ru" xəbər verir ki, siyasətçi Rusiya rəhbərliyinin təhlükəyə məruz qalmasını yolverilməz sayıb.

"Rusiya təyyarələrinə yaxınlaşdığı təqdirdə istənilən xarici hərbi təyyarəni vurmaq lazımdır", - deyərək Jirinovski bildirib.

Onun sözlərinə görə, əgər bir təyyarə vurularsa, NATO bir daha belə addım atmaz.

Rusiyanın Tu-160 strateji raketdaşıyanları ABŞ-ın "burnun ucunda"

Rusiyanın iki Tu-160 strateji raketdaşıyanı Çukotka yarımadasında Anadır aerodromuna enib. Bu aerodrom ABŞ sərhədlərinin bilavasitə yaxınlığındadır. Məlumatı Rusiya Müdafiə Nazirliyi yayıb.

Bildirilir ki, raketdaşıyanların heyəti yere enmədən 6 min kilometrə qədər məsafə qət ediblər, uçuş səkkiz saatdan çox çəkib. Tədbir planlaşdırılmış taktiki-uçuş təlimləri çərçivəsində həyata keçirilib. Təlimlərə uzaqmənzilli aviasiyanın komandanı, general-leytenant Sergey Kobilaş rəhbərlik edir. Təlimlərə 10 Tu-160, Tu-95MS və İL-78 təyyarələri cəlb olunub. Məqsəd təyyarələrin əməliyyat aerodromlarına yerləşməsinə və havada yanaacaq doldurulmasını sınaqdan keçirməkdir.

Tu-160 səsdən iti uçan və qanadlarının dəyişkən geometriyasına malik olan strateji bombardmançı-raketdaşıyandır. Nüvə başlıqlı raketlərlə silahlanıb və dünyada səsdən iti uçan ən iri döyüş təyyarəsidir.

Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafa Qurban bayramından önce İranın Azərbaycandakı səfiri Cavad Cahangirzadə ilə görüşüb. Görüş səfirin dəvəti ilə baş tutub. F.Mustafanın Şah İsmayıl Xətai adına medalın ləğv edilməsi barədə çağırışından sonra yaranan qalmağalın getdiyi günlərə təsadüf etməsi kifayət qədər maraqlıdır. Deputatla görüşün detalları barədə söhbət etdik.

- Fazil bəy, səfir tərəfindən görüş dəvəti sizin üçün gözlənilməz olmadı?

- Xeyr. İran səfiri kifayət qədər istiqanlı, səfirlik içərisində diskussiyalara açıq bir şəxsdir. İndiyə qədər ki, İran səfirlerinden fərqli olaraq, Azərbaycan cəmiyyətinə həssaslığı olan, hansısa bir prosesləri açıq şəkildə həyata keçirən səfirdir. Ona görə də bu İran səfirinə qarşı münasibətim normaldır. Özü də çox savadlı insandır. Bölgədəki duruma bağlı açıqlamaların olmuşdu. Mən sırf Azərbaycan maraqlarından bu problemə yanaşmam. Hesab edirəm ki, hər hansı bir şəkildə bölgədə gərginliyin artmasından ən böyük ziyanı biz çəkə bilərik. Olası bir müharibə təhlükəsində Azərbaycan qaçqınlar problemi, iqtisadi çətinliklər yaşaya bilər. Təsəvvür edin ki, yolun bağlanması Naxçıvanla əlaqədə yaşayacağımız problemi, gediş-gəlişdə nə qədər problemlər yaşayacağımızı indidən proqnozlaşdırmağa əsas verir. Səfirə daha çox bu istiqamətlərdə söhbət etmişdik.

Azərbaycan cəmiyyətində insanlar anlamalıdır ki, bizim, ümumiyyətlə, hər hansı bir dövlətə qarşı düşmənçiliyimiz yoxdur. Ölkəmizdə zehniyyətə qarşı çıxış edərkən

Fazil Mustafa İran səfiri ilə görüşünün detallarını açıqladı

"Fikirlərimin haqlı olduğu zaman-zaman özünü göstərəcək..."

konkret dövlətə suçlamırıq. Biz öz vətəndaşlarımızın problemi kimi məsələyə baxırıq. Məsələn, İran olimpiadada, biri qızıl olmaqla, üç medal qazanırsa, Azərbaycan da qazana bilmərsə, bu bizim üçün düşündürücüdür ki, bizim çox vaxt bəyənmediyimiz İranın elmi, xüsusilə informatika, riyaziyyat, fizika sahəsinə irəliləyişi bizdən üstündür. Bunun üçün də biz qonşu ölkələrdən nəyisə öyrənməyə çalışmalıyıq. Neqativ məsələlər varsa, bunu da dilə gətirməkdən çəkinməliyik. Mənim İranla bağlı səsləndirdiyimiz hər hansı bir fikirlər düşmənçilik xarakteri daşmır. İran Ermə-

nistanaya yardım edir, bu bizim İranla qarşı münasibətimizdə kifayət qədər təsirli rol oynayır. Çünki mənim düşüncəmə görə, İran düşmən ölkəyə yardım etməsə, Azərbaycanla ən yaxın mütəfiq bir qonşu ölkə kimi münasibətlər qura bilər. Bunu hər dəfə görüşlərdə dilə gətiririk. Görüşlərə, fikirlərimizə onların da maraqlı göstərilməsi onu göstərir ki, fikirlərimizi dəyərləndirirlər. Bunun ictimai rəyə təsir göstərdiyini hər halda özləri də söyləyirlər. Bizim əsas məqsədimiz odur ki, Azərbaycan maraqlarının necə qorunması istiqamətində qonşu ölkələrlə əlaqələrimizi daha da inkişaf etdirə bi-

lək. Mənim Türkiyə və digər ölkələrin səfirləri ilə də görüşlərim olur. Rusiya səfirliyinin də tədbirlərində iştirak edirəm. Hər üç ölkənin işçi qrupunun üzvüyəm. Bəzi mətbuat orqanlarında yazılır ki, Fazil Mustafa kimisi hansısa dünyagörüşü müdafiə edən şəxsləri hansısa ölkənin agenti adlandırır. Amma bu qətiyyətlə belə deyil. Hamını ucdantutma agent adlandırma bilmərəm. Çünki hərənin öz düşüncəsi, dünyagörüşü var. Kimse fikirlərimizi qəbul etməyə də bilər. Biz öz fikirlərimizi kiminsə düşüncələrini dəyişmək üçün səsləndirmirik. Azərbaycan cəmiyyətində hər doğrunu anındaca qəbul etsəydilər, niyə erməniyə uduzurduq ki? Vaxtilə kimse Qarabağla bağlı hansısa addımlar atmağı açıq şəkildə söyləyəndə az qala televiziyadan, tribunadan düşürməyə çalışırdılar. Nə olsun? Sonra uduzan kim oldu? Soyuqanlı şəkildə qaldırılan məsələləri müzakirə etmək lazımdır. Fikir söyləyirəm, kimse qəbul etməsin. Amma fikirləri top-tüfənglə qarşılaşmağın adı nədir?

- Xətai ilə bağlı dartışmaların gətirdiyi günlərə görüş təsadüf etdi. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Görüşün bu məsələ ilə bağlı heç bir əlaqəsi yox idi. Açıqı, bu mövzuda heç söhbət olmadı. Axı bu mövzu iranlıları maraqlandırmır. İranlıları nə maraqlandırır ki, Azərbaycanda kimse X əsrdə qalacaq, kimse də XXI əsrə gedəcək. Əsas müzakirə o oldu ki, bölgədə hansı addımlar atılmalı, müharibə riskləri olmasın. Bizim üçün də maraqlı idi ki, İranın hansı addımları bu istiqamətdə nəzərdə tutulub.

- Sizin hər zaman anti-şie mövqedə olduğunuz bildirilir. İran səfiri ilə görüşdə dirlə bağlı fikirləriniz də müzakirə edilirdimi?

- Mənim anti-şie mövqeyim yoxdur. Cahillik harada varsa, sadəcə, ona qarşı çıxış edirəm. Şiələrin içərisində kifayət qədər ağıllı, savadlı insanlar var. Onlar mənim dostlarımdır, hətta onlarla ibadət də birlikdə edirəm. Sadəcə, bəzi çevrələr belə fikirlər formalaşdırır ki, guya mən anti-şie mövqeyindəyəm. Mən cəhaletin ölkədə yayılmasının əleyhinəyəm. Bu cəhaleti təkca şie yaymır ki? Əhli-sünne

olanlardan cəhalet yayanların sayı qat-qat çoxdur... Bir PKK-çının Azərbaycan siyasetinə sındığı bir nəfər bizi müəyyən təriqətlərə bağlamağa çalışır. Baxırsan ki, adam savadsızdır. Nə olsun ki, Qurandan 30 cild təfsir yazdığını deyir. Ərəb dili, Quran bilicisi olan Fəxrəddin Razi 23 cildə o tərəfə getməyib. Digərləri də həmçinin. Dində mən heç kimə qarşı deyiləm, nə də kiminləsə dostam. Dində öz anlayışım var. Kimse qəbul etmirsə, özü bilər. Mən Həsən bəy Zərdabi, Mirzə Cəlil, Axundov və bu tipli digər şəxslərdən daha böyük düşüncə adamı kimi özümü təqdim etmərəm ki? Sadəcə, deyirəm ki, XXI əsrdə Azərbaycanla heç nə dəyişməyib. Məsələn, bu gün Saleh Məmmədov mənim üçün Novruzəlidir. Onun bir yazısı bunu sübut etdi. İnsanları parta arxasına təzədən otuzdurub, savad verəsi deyilik ki. Açıqı, bu tipli məsələlərdə təkrar mübahisə açmağın tərəfdarı deyiləm. Fikirlərimin haqlı olduğu zaman-zaman özünü göstərəcək.

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Abid Şərifovun şirkəti 6 aydır maaş vermir, fəhlələr tətillə başlayıb

"EVRASCON" şirkətinin işçilər və digər təchizatçı şirkətlər qarşısında nəhəng borcları yaranıb

Moldovada Unge-na-Kişnyov avtomobil yolunun təmirini həyata keçirən Azərbaycan şirkəti "EVRASCON" 6 aydır fəhlələrin maaşını vermir.

Virtualaz.org Moldova mənbələrinə istinadən xəbər verir ki, fəhlələr aylardır maaş ala bilmədiklərinə görə tətillə başlayıblar.

Onlar deyirlər ki, şirkətin

işçilər və digər təchizatçı şirkətlər qarşısında nəhəng borcları yaranıb, rəhbərlik məsləhətlərini nə zaman verəcəyini demir.

"Ötən şənbe günündən

tətillə başlamışıq. Şirkət rəhbərliyinə sorğu göndərmişik və onların obyektlərdəki rəislərinə xəbərdar etmişik. Habelə Ungensk rayonunda əmək münasibətlərini tən-

zimləyən idarəyə getmişik, amma hamı məzuniyyətdədir, heç kimlə danışa bilmədik. Bu gün avqustun 13-də Kişinyova, Baş Əmək Müfəttişliyinə gedəcəyik. Bilmirik nə edək, belə şəraitdə işləyə bilmirik", -adının açıqlanmasını istəməyən fəhlə ötən gün yerli saytlardan birinə danışdı.

Moldovanın Jurnalist Araşdırmaları Mərkəzi həmin yolun tikintisi layihəsinə dair daha detallı məlumat almaq üçün Dövlət Avtomobil Yolları Administrasiyasına sorğu göndərib, amma həmin strukturun əməkdaşı deyib ki, problem barədə heç nə bilmir, üstəlik, tenderi udan Avropa şirkətidir.

Lakin bu ilin may ayında Moldovanın İqtisadiyyat və İnfrastruktur Nazirliyi bildirmişdi ki, Kişinyov-Unge-na-Skulyana avtomobil yolunun təmiri işləri 60 faiz yerinə yetirilib. Yolun tikintisi üçün beş şirkətlə müqavilə bağlanıb, onlardan ikisi Azərbaycan, ikisi Çexiya, biri Moldova şirkətləridir. Layihənin ümumi dəyəri 80 milyon avrodur.

"Hərçənd bu şirkətlər cərimələnib, amma biz onlarla iş-

ləməkdə davam edirik, çünki əks halda təkrar tender keçirmək lazım gələrdi. Bu işə çox vaxt aparar", -həmin vaxt iqtisadiyyat və infrastruktur naziri vəzifəsini tutan Kirill Qaburich ("Azercell"-in keçmiş rəhbəri) deyib.

Kişinyov-Unge-na-Skulyana avtomobil yolunun tikintisi üçün Azərbaycanın Euro-Asian Construction Corporation Evrascon JSC şirkəti və Çexiyanın OHL ZS şirkəti ilə müqavilənin yerinə yetirilməsi işləri 2014-cü ilin martında başlayıb. Lakin uzunluğu cəmi 83.8 km. olan yolun tikintisi hələ də başa çatmayıb. Şirkət işləri 2016-cı ilin sonlarında təhvil verməli idi, daha sonra müddət 2019-cu ilin sonuna qədər uzadılıb.

Qeyd edək ki, "Evrasccon" şirkəti Azərbaycanda da bir sıra yol-infrastruktur layihələri həyata keçirir. Və şirkət Azərbaycanda da illərdir əməkdaşlarını gəcikdirir, "Evrasccon"-un işçiləri aylarla əməkdaşlarını ala bilmir və dəfələrlə müxtəlif formada etirazlar bildiriblər.

Şirkətin baş nazirin keçmiş müavini Abid Şərifova bağlı olduğu məlumdur.

Azərbaycanda bəzi sahələr üzrə bacarıqlı kadr qıtlığı hiss olunmaqdadır. Hazırda xüsusilə kənd təsərrüfatı, informasiya texnologiyaları, tibb və sair sahələrdə kadr çatışmazlığı hiss olunur. Qeyd edək ki, Azərbaycanda gənclərin xaricdə təhsilinin maliyyələşdirilməsi üzrə dövlət proqramı icra olunur. 2007-2015-ci illəri əhatə edən proqram Dövlət Neft Fondu tərəfindən maliyyələşdirilir. Fondan verilən məlumata görə, bu il yanvarın 1-nə "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramı" (Dövlət proqramı) çərçivəsində 3302 nəfərin təhsil ilə bağlı xərcləri qurum tərəfindən maliyyələşdirilib. 01 dekabr 2018-ci il tarixinə dövlət proqramı çərçivəsində xaricdə təhsili maliyyələşdirilmiş və məzun statusunu almış tələbələrin sayı 1913 nəfər olub. Məzunların əksər hissəsi - 733 nəfəri Böyük Britaniya, 295 nəfəri Türkiyə, 149 nəfəri Almaniyaya, 110 nəfəri Niderland K., 98 nəfəri Rusiya, 73 nəfəri ABŞ-da təhsil alıblar. Dövlət proqramının maliyyələşdirilməsi məqsədilə 2008-2018-ci illər ərzində Dövlət Neft Fondu tərəfindən ümumilikdə 212 milyon 681,4 min manat vəsait sərf olunub.

Göründüyü kimi, yalnız dövlət proqramı çərçivəsində məzun olanların sayı 2 min nəfərə yaxındır. Dövlət Neft Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən proqram çərçivəsində məzun olan gənclərə işlə təminat sahəsində müəyyən üstünlüklər tanıyıb. Belə ki, iyul ayında prezident "Dövlət qulluğu haqqında" qanuna edilmiş dəyişiklikləri təsdiqləyib. Həmin dəyişikliklərə əsasən, Azərbaycanda bundan sonra Dövlət Proqramı çərçivəsində xarici ölkələrin ali məktəblərində təhsil almış gənclərin dövlət qulluğuna qəbulu müsabiqə (test imtahanı və müsahibə) əsasında aparılmayacaq. Həmin şəxslər vakant dövlət qulluğu vəzifəsinin aid olduğu dövlət orqanına müraciət edərək, tələb olunan sənədləri təqdim etməlidir. Sənədlər təqdim edildikdən sonra həmin şəxs 5 iş günü müddətində dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunur. Dövlət orqanının rəhbəri isə həmin şəxsi stajçı kimi qulluğa qəbul etməli və vakant dövlət qulluğu vəzifəsinə təyin etməlidir.

Bəzi məlumatlara görə, xaricdə təhsil alan bir çox gənclər nəinki iş, hətta diplomlarını təsdiqləmək sahəsində də ciddi çətinliklərlə üzləşirlər. Lakin Təhsil Nazirliyi bildirir ki, Azərbaycan xarici universitetlərin diplomlarının ölkəmizdə tanınması ilə bağlı beynəlxalq

konvensiyalara qoşulub. Avropa təhsil almış tələbələrin diplomlarının tanınması ilə bağlı BMT-nin Paris Konvensiyasına, Asiyada təhsil almış tələbələrin diplomlarının tanınması ilə bağlı Asiya Sakit okean - Bankqok Konvensiyasına, YUNESKO-nun Avropa Şu-

yişiklik proqram çərçivəsində ilk məzunlar ölkəyə dönmə zamanı qəbul edilsəydi, daha böyük effekt əldə etmək olardı: "Proqramın ilk illərində məzun olub gələn gənclərin xeyli hissəsi normal iş tapa bilmədikləri üçün məcburi olan 5 illik müddət bitəndən sonra getdilər xari-

təhsil, bakalavr təhsili alıb xarici ölkəyə magistratura təhsili üçün gedənləri orada həvəslə yaxşı işə qəbul edirlər: "Çünki bu gənclər tutalım ki, alman dövləti üçün hazır kadrlıq - onların orta, bakalavr təhsilinə Almaniyaya dövləti hər hansı xərc çəkməyib. Belə hazır kadr inkişaf etmiş ölkələrdə yüksək qiymətləndirilir və dərhal da layiqli işlə təmin olunur. Yeni Azərbaycan dövlətinin puluyla orta, ali təhsil alan şəxs xaricdə magistr təhsili alır və qalır orada. Bu, Azərbaycan üçün böyük itkidir. Bu itkinin qarşı-

Xaricdə təhsil

alanların iş problemi

Dövlət nə eməlidir?

rası ilə birlikdə hazırladığı Avropa regionu üzrə ali təhsil sahəsində ixtisasların qarışıqlıq tanınması haqqında Lissabon Konvensiyasına, eləcə də "Xarici rəsmi sənədlərin leqallaşdırılması tələbini ləğv edən" Haaqa Konvensiyasına qoşulub. Bu konvensiyaya qoşulan dövlətlər arasında sənədlərin qarışıqlıq tanınması üçün "Apostil" olmalıdır. Hazırda xaricdə elə bir universitet yoxdur ki, Təhsil Nazirliyi tərəfindən oranın diplomunu nostrifikasiyadan keçmədən birbaşa tanınsın. Təhsil Nazirliyinin akkreditasiya və nostrifikasiya idarəsi bildirir ki, diplomun tanınmasının əsas səbəbləri tələbənin təhsil aldığı müddətdə Azərbaycana giriş-çığı arasında uyğunsuzluğun olması və təhsil aldığı dili bilməməsidir.

İqtisadçı-alim, ABŞ universitetlərində müəllim işləyən Qubad İbadoğlunun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, "Dövlət qulluğu haqqında" qanuna müvafiq de-

ci ölkələrə. Amma, məsələn, Qazaxıstanda icra edilən "Bolaşak" proqramı üzrə oxuyub ölkəyə qayıdan gənclər arasında xaricə gedənlər, demək olar ki, yoxdur. Çünki onlar gələndə ölkələrində layiqli işlə təmin olunurlar. Bu gün Qazaxıstanda "Bolaşak" məzunları olan nazirlər, vəzir müavinləri, yüksək vəzifəli dövlət məmurları kifayət qədərdir. Azərbaycanda isə bu nəticə əldə olunmayıb".

Ekspert bildirir ki, layiqli iş tapmaq yalnız dövlət proqramı məzunları üçün deyil, bütövlükdə xaricdə təhsil alıb gələnlər üçün ciddi problemdir: "Əslində onların hamısı dövlət qulluğuna müsabiqədən qaydada qəbul olunmalıdır. Çünki eyni universiteti biri dövlət, digəri öz hesabına bitirib, işə qəbulda bunlara niyə fərq qoyulmalıdır? Belə şəxslər pulsuz tibbi sığorta ilə təmin olunmalı, kadr təyinatlarında onlara imtiyazlar verilməlidir".

Q.İbadoğlunun sözlərinə görə, Azərbaycanda orta

sını almaq üçün dövlət stimullaşdırıcı addımlar atmalıdır.

Azərbaycanda bəzi dövlət orqanlarında işə qəbul sovetlərdən qalma "prinsiplərlə" aparılır. Bu şəraitdə nə qədər bacarıqlı olsa belə, arxasız şəxsin karyera qurması mümkün olmur. Böyük özəl şirkətlər də iri məmurlara bağlı olduqları üçün yüksək vəzifələrə işə qəbulu eyni prinsiplə həyata keçirirlər. Çünki sağlam biznes tefəkkürü yoxdur, qazanan pullar sağlam rəqabət şəraitində əldə olunmur. Sağlam rəqabət mühiti olarsa, biznesinin inkişafı naminə hamı ən bacarıqlı kadrları işə cəlb etməyə çalışır. Bu işə ixtarılarla sahəsində sağlam rəqabət mühiti formalaşdırır. Bu gün Azərbaycanda yalnız beynəlxalq səviyyəli transmilli şirkətlər, əsasən də neft-qaz sektorunda çalışan şirkətlər işə qəbulu tam şəffaf aparılır".

Diplomların tanınması sahəsindəki problemə gəlincə, iqtisadçı-alim bunun çox

İlham Əliyev Həsən Ruhaniyə zəng vurdu

Tehran Bakı ilə münasibətlərin genişləndirilməsinə böyük əhəmiyyət verir.

Bu barədə İran prezidenti Həsən Ruhani Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə telefon danışığı zamanı bildirib. Virtualaz.org xəbər verir ki, telefon danışığı haqda İran prezidentinin rəsmi saytı məlumat yayıb.

"İran Azərbaycanla münasibətlərin genişləndirilməsinə dair söyləyə böyük önəm verir. Xoşbəxtlikdən biz əməkdaşlığın genişləndiyini müşahidə edirik", -Ruhani telefon danışığı zamanı bildirib.

İran prezidentinin mövqeyinə görə, iki ölkə rəsmi şəxsləri arasında səfərlər mübadiləsi münasibətlərin genişləndirilməsi üçün effektiv alətdir. Ruhani habelə iki ölkə arasında imzalanmış razılaşmaların yerinə yetirilməsi prosesinin sürətləndirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

"Azərbaycan həmişə İran üçün dost və qardaş ölkə olub, bu dostluq daha da dərinləşəcək", -Ruhani deyib.

Öz növbəsində İlham Əliyev qeyd edib ki, İran-Azərbaycan münasibətləri dərinləşir və bu da Tehranla Bakının birgə söylərinin nəticəsidir.

"Heç bir şübhə yoxdur ki, iki ölkə və xalqlar arasında münasibətlər əvvəllər olduğu kimi bundan sonra da inkişaf edəcək", -Azərbaycan prezidenti əlavə edib.

asan həll yolu olduğunu deyir: "Bir çox universitetlər var ki, oranın verdiyi təhsil mötəbər hesab olunmur. Belə universitetlərdə təhsil alıb gələnlərin diplomları tanınmır. Gənclərin onlara üz tutması üçün Azərbaycan tutalım ki, dünya reytingində ilk 500-lükdə olan universitetlərin diplomlarının tanınması haqqında qərar qəbul etməli və həmin universitetlərin siyasətini müvafiq resurslarda yerləşdirməlidir. Bundan

sonra kiminsə gedib diplomu tanınmayacaq universitetdə təhsil alması real olmayacaq. Bu gün Azərbaycanın ən böyük problemi kadr problemi-dir. Yerli universitetlərimiz xarici universitetlər qədər bacarıqlı kadr yetişdirmək imkanında deyillər. Buna görə də xaricdə xüsusilə öz hesabına təhsil alanları bütün mümkün vasitələrlə ölkəyə cəlb etmək lazımdır".

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Ali məktəblərdə 5785 plan yeri boş qalıb

Tələbə adı qazanan şəxslər avqustun 15-dən 27-dək (şənbə, bazar günləri istisna olmaqla) sənədlərini daxil olduqları təhsil müəssisəsinə təqdim etməklə qeydiyyatdan keçməlidirlər.

Təhsil eksperti Kamran Əsədovun verdiyi məlumata görə, bu il ali məktəblərə ayrılan 47966 plan yerindən 20189 yer dövlət sifarişli idi.

"Onlardan 42062 nəfəri (o cümlədən 3542 subbakalavr) ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunub. 17820 (o cümlədən 586 subbakalavr) nəfər dövlət sifarişli əsasında, 24242 (o cümlədən 2956 subbakalavr) nəfər isə ödənişli əsaslarla təhsil almaq hüququ əldə edib.

Yeni 20189 dövlət sifarişli plan yerlərinin 17820-sinə qəbul həyata keçirilib və II tur üçün 2369 pulsuz, dövlət sifarişli plan yerləri boş qalıb".

Beləliklə, boş qalan plan 5785 yerinin 2369-u pulsuzdur.

15-19 avqustda boş qalan plan yerlərinə əlavə seçim olacaq.

Qurban bayramı günlərində Azərbaycan-Ermənistan qoşunlarının təmas xəttindən və ön cəbhədən sevin-dirici xəbərlər gəlib. Vətənimizin keşiyində dayanan qəhrəman Azərbaycan oğulları işğalçı ölkənin təxribatlarına tutarlı cavab veriblər.

Avqustun 12-si səhər saatlarında cəbhənin Füzuli rayonu istiqamətində düşmən tərəfindən fərarilik etmiş hərbi qulluqçu Kazaryan Aro Xaykoviç bölmələrimizin sayıqlığı nəticəsində saxlanılıb. Bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda bildirilir ki, ilkin dindirilmə nəticəsində müəyyən olunub ki, düşmən hərbiçisinin fərarilik etməsinə səbəb xidmət etdiyi hərbi hissədə baş verən özbaşınalıq, hərbi qulluqçulara qarşı edilən dözülməz və qeyri-insani münasibətdir.

Artıq Ermənistan Müdafiə Nazirliyi faktı etiraf edib. "Avqustun 12-də, saat 12:00 radələrində Müdafiə Ordusunun bölmələrindən birinin mühafizə zonasından cənub-şərq istiqamətində, hələlik aydınlaşdırılmamış şəraitdə hərbi qulluqçu Araik Kazaryan döyüş mövqeyini tərk edib", - deyərək nazirliyin məlumatında bildirilir.

Beləcə, hadisədən bir gün sonra Ermənistan ordusunun rəhbərliyi məsələyə münasibət bildirdi, amma yenə də faktı təhrif edərək. Erməni mediası əvvəlcə əlinə ağ mələfə götürüb Azərbaycan əsgərləri tərəfə keçən erməni hərbiçinin "oğurlandığını" iddia etdi. Lakin bu cəfəngiyat işə yaramayan dan sonra müdafiə naziri David Tonoyan iddia etdi ki, Kazaryan azaraq (!) təmas xəttini keçib.

Düşmənin müdafiə nazirinin çıxışında ən çox diqqət çəkən məqam isə onun Azərbaycan mətbuatında təslim olan erməni əsgəri ilə bağlı yer alan məlumatlardan aşkar narahatlıq hissi keçirməsi olub (Moderator.az). Yazılanları Azərbaycan tərəfinin informasiya müharibəsi kimi dəyərləndirən Tonoyan, Azərbaycan tərəfindən bunun dayandırılmasını istəyib. Tonoyanın yalvarış məzmunlu bu açıqlaması son olayın erməni ordusunun imicinə ciddi zərbə vurduğunu, Ermənistan ictimaiyyəti daxilində ordu ilə bağlı ənənəvi narazılığın bir qədər də güclənə biləcəyini göstərir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində erməni əsgərlərin başına oyunlar açılmasına etiraz olaraq İrevanda dəfələrlə aksiyalar keçirilib. "Dedovşına"dan əziyyət çəkən əsgərlərin intihara əl atması barədə də çoxsaylı faktlar var. Həmçinin son günlər Ermənistan ordusunun cəbhə xəttində itkilər verməsi D.Tonoyanı çıxılmaz salıb. Baş nazir Nikol Paşinyanın öz oğlunu Qarabağa xidmətə göndərməsi də əsgər valideynlərini sakitləşdirməyib. Sonuncu hadisə isə ordu rəhbərliyini çıxılmaz durumla üz-üzə qoyub.

Kazaryan Araik Xaykoviçin ilkin dindirilmə nəticəsində müəyyən olunub ki, düşmən hərbiçisinin fərarilik etməsinə səbəb xidmət etdiyi hərbi hissədə baş verən özbaşınalıq, hərbi qulluqçulara qarşı edilən dözülməz və qeyri-insani münasibətdir.

Ermənistanın Qazax təxribatına

Sərhəd Xidmətindən sarsıdıcı cavab

İşğalçı ölkənin xain planının qarşısı qətiyyətlə alındı - strateji əhəmiyyətli yüksəkliklər nəzarətimizə keçdi; Qarabağda xidmət edən erməni hərbiçinin əsgərlərimizə təslim olması isə işğalçı ölkənin rəhbərliyini rəzil etdi...

məz və qeyri-insani münasibətdir. Əsgər bu yaxınlarda məzuniyyətdə olub. Onun hərbi xidmətdən narazılıq etmədiyi də erməni mediasında iddia olunub. Ermənistan vətəndaşının Azərbaycan ərazisində xidmət keçməsi bu ölkənin işğalçı mahiyyətini bir daha sübut edir.

D.Tonoyan onu da bildirib ki, İrevan bir sıra təşkilatlara, o cümlədən Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinə (BQXK) əsir düşmüş əsgərin geri qaytarılması xahişi ilə müraciət edib. Son məlumata görə, BQXK artıq Ermənistan ordusunun fərari hərbiçisi ilə bağlı ikitərəfli danışıqlara başlayıb. BQXK-nin Azərbaycan nümayəndəliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri İlahə Hüseynova APA-ya açıqlamasında bildirib ki, təmsil etdiyi komitə bu məsələ ilə bağlı aidiyyəti qurumlarla ikitərəfli dialoq aparır. İ.Hüseynova həmçinin qeyd edib ki, BQXK mandatına uyğun olaraq saxlanılan şəxslərə ona görə baş çəkər ki, saxlanma şəraiti və onlarla rəftarı monitorinq etsin, həmçinin saxlanılan şəxslərə ailələri ilə əlaqə saxlamalarına şərait yaratsın.

Ancaq əksər müşahidəçilər hesab edir ki, Azərbaycandakı 3 erməni hərbiçisi əsir Kəlbəcər girovları Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevlə dəyişdirilə bilər. Bakı xeyli müddətdir ki, əsir və girovların "hamını hamıya" prinsipi ilə əvəzlənməsini təklif edir, İrevan isə bundan yayınır.

****

Avqustun 13-də isə Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Qazax rayonu istiqamətində düşmənin genişmiqyaslı təxribatının qarşısının qətiyyətlə alındığı barədə xoş xəbər yayılıb. Məlum olub ki, son aylarda Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədindəki gərginliyin səbəbi düşmənin bu istiqamətdən mövqelərini irəli çəkmək cəhdi imiş. "Azeri Defence"-nin məlumatına görə, Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədində son zamanlar Ermənistan ordusunun həyata keçirdiyi təxribatlara cavab olaraq Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) tərəfindən ciddi tədbirlər həyata keçirilib. Belə ki, düşmənin Babəkər dağı istiqamətində mövqelərini önə çəkmə cəhdlərinə qarşı DSX tərəfindən önleyici tədbirlər həyata keçirilib. Dövlət Sərhəd Xidmətinin sərhəd qoşunlarının ərazidəki bölmələri düşmən tərəfindən yeni mövqelərin ələ keçirilmə niyyətlərinə qarşı hərəkətə keçərək sərhəd döyüş məntəqələrini bir sıra istiqamətlərdə daha irəli çəkməyə nail olublar. Sərhədçilərimiz tərəfindən tutulmuş yeni mövqələrdən düşmənin Ermənistan Respublikası ərazisindəki döyüş postlarına və bu postları birləşdirən yollara nəzarət imkanı əldə olunub. Eləcə də düşmən tərəfindən əvvəllər atəş altına tutulan yaşayış məntəqələrinə olan təhlükə aradan qaldırılıb.

Hələlik DSX yayılan məlumatı nə təsdiq, nə də təkzib edib. Ermənistan tərəfi də baş verənləri sükutla qarşılayır. Əslində bu səssizlik ilk deyil. Belə ki, Ermənistan rəhbərliyi 2018-ci ildə Naxçıvan istiqamətindən həyata keçirilmiş Günnüt əməliyyatını yalnız yarımla sona etiraf etdi. Ermənistan ordusunun təxribat niyyətinin Azərbaycan DSX-sı tərəfindən alınması həm də ətraf ərazilərdəki yaşayış məntəqəsinin sakinlərinə yönəlik təhlükələrin aradan qaldırılması deməkdir. Beləliklə, işğalçı ölkənin xain planının qarşısının alınması nəticəsində dövlət sərhədindəki əsgərlərimizin nəzarətinə keçib.

"Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədinin Qazax rayonu istiqamətində döyüş mövqelərini irəli çəkməsi başlanan prosesin davamıdır. Azərbaycan ordusu bundan əvvəl də müəyyən əraziləri nəzarətə götürüb. Bu proses davam edir. Bilirsiniz ki, qarşı tərəfdə kəndlərimiz var, yandırılıb... Bir sözlə, biz hazırlaşmalıyıq, torpaqlarımızı işğaldan azad etmək üçün hazır vəziyyətdə olmalıyıq".

Bunu "Report" a açıqlamasında hakim **Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) icra katibinin müavini, Milli Məclisin komitə sədri Siyavuş Novruzov** deyib. S.Novruzov xatırladı ki, bir neçə gün öncə gənc əsgərlərin andıçmə mərasimində iştirak edib: "Yeməxanalara baxış keçirdik. Xüsusilə qeyd etmək istərdim ki, hərbi hissələrdə bəzi işlərin mülki şəxslərə tapşırılması çox önəmlidir. Çünki o işləri əsgərlər görməməlidir. Məsələn, yeməklərin bişirilməsi və s. işlər bura daxildir".

YAP rəsmisi bildirib ki, Azərbaycan ordusu yüksək səviyyədə qurulub: "Ali Baş Komandan İlham Əliyevin tapşırığı ilə hər bir məsələ öz həlini tapır. Bu, həm maddi-texniki bazanın gücləndirilməsi, həm də əsgərlərin döyüş ruhunun artırılması işində görünür. Hərbi hissələr ərzaq təminatı ilə ən yüksək səviyyədə təmin olunur". S.Novruzov vurğulayıb ki, Müdafiə Nazirliyində dəyişiklikdən sonra nazirliyin rəhbər heyəti hərbi hissələrə mütəmadi baxış keçirir, ön xəttə gedirlər: "Bu, əsgərləri də, valideynləri də ruhlandırır. Ordu haqqında yazılan neqativ yazılar yalandan, böhtandan ibarətdir. Azərbaycan ordusunda inkişaf göz qabağındadır. Yeni Azərbaycan ordusu NATO standartlarına tam uyğundur. Bu proses davam etdirilir".

****

Bu arada Azərbaycan ordusunun daha da gücləndirilməsi istiqamətində zəruri tədbirlər həyata keçirilməkdədir. Əlahiddə Ümumqoşun Orduda

də ən müasir qurğular quraşdırılacaqdır. Bildirilib ki, bu hərbi şəhərciklərdə qərargahlar, zabit və əsgər yataqxanaları, yeməxanalara, döyüş texnikası üçün saxlanclar, digər inzibati bina və qurğular inşa ediləcək. Eyni zamanda hərbi qulluqçuların yaşayışı və xidməti-döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirmələri üçün təmin etmək məqsədilə müvafiq məişət və ictimai iaşə obyektləri, o cümlədən qazanxana, camaşırxana-hamamxana kompleksləri, tibb məntəqələri və digər infrastruktur obyektlərinin tikilməsi də nəzərdə tutulub. Yeni inşa edilən hərbi hissədə aparılan tikinti işlərinin gedişatını yoxlayan müdafiə naziri inşaat işlərinin keyfiyyətli aparılması və vaxtında başa çatdırılması ilə əlaqədar müvafiq tapşırıqlar verib.

Zakir Həsənov və nazirliyin

digər rəhbər heyəti ön xətt bölmələrində xidmət edən hərbi qulluqçularla da görüşüb. Əməliyyat şəraitinin vəziyyəti barədə maruzələri dinlədikdən sonra müdafiə naziri üzvbüz yerləşən düşmən mövqelərini müşahidə edib və bölmələrin daim döyüşə hazır vəziyyətdə olmasını təmin etmək məqsədilə müvafiq tapşırıqlar verib. Bölmələrdəki şəraitlə tanış olan nazir ön xətdə xidmət edən hərbi qulluqçularla da görüşüb, şəxsi heyəti Qurban bayramı münasibətilə təbrik edib, onların sosial-məişət şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən tədbirlərin dövlətimizin diqqət və qayğısı sayəsində davam etdirildiyini vurğulayıb. Sonda müdafiə naziri şəxsi heyətlə çay süfrəsi arxasında söhbət aparıb.

Bu arada Ermənistanın xarici işlər naziri Zöhrə Mnatsakanyan baş nazir Nikol Paşinyanın avqustun 5-də Xankəndidəki çıxışı zamanı səsləndirdiyi avansürüst, təhrikedici bəyanatları dəstəkləyib (Virtualaz.org). Mnatsakanyan Paşinyanın avqustun 5-də Xankəndidə səsləndirdiyi "Artsax (Dağlıq Qarabağa verilən qondarma ad-red.) - Ermənistanın ayrılmaz tərkib hissəsidir, nöqtə" bəyanatını müdafiə edərək deyib: "Ermənistanın baş naziri Ermənistanın mövqeyini dəqiq formalaşdırıb. Stepankertdə (Xankəndi - red.) deyilənlərə nəse əlavə etməyə ehtiyac yoxdur".

Bu, bir daha təsdiq edir ki, danışıqlar limiti tükənib və son nöqtəni Azərbaycanın qəhrəman ordusu qoyacaq...

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

**Nə daha yaxşıdır:
etinasız cəmiyyət,
yoxsa...**

Hüseyinbala SƏLİMOV

Etiraf edim ki, ötən həftələrdə Qırğızstanda qızısan prosesləri detallarına qədər bilmirəm.

Ona görə ki, bu ölkədə siyasi həyəcanlanmalar, mitinq və etirazlar bir növ adı hal alıb, qısa müstəqillik dövrü ərzində ölkə beş prezident görüb ki, bu da digər Mərkəzi Asiya ölkələri ilə müqayisədə qətiyyətlə xarakterik hal deyib, çünki digər ölkələrdə bu illər özünün qəbiristanlıq sükutu və "sabitliyi" ilə seçilib.

Prinsipcə, otuz illik müstəqillik dövründə beş prezident elə də böyük ədəd deyil, hətta normal siyasi hesabdır - əgər nəzərə alsaq ki, Avropanın az qala, göbəyində yaşayan belaruslar bu illər ərzində cəmi bir prezident görüb ki, o da keçmişdə sovxoz direktoru olubdu.

Qırğızstanın prezidentlərinin arasında isə yetərincə intellektual və savadlı adamlar olubdur. Düşünürük, burada birinci prezidenti, Ə.Akayevi xatırlamaq yetər - o, texnika elmləri doktoru və Qırğızstan Elmlər Akademiyasının prezidenti olmuşdu. Bir qədər irəli qaçmaq kimi yozulsa da, qeyd edək ki, o, hakimiyyətdə düz 15 il oldu və bu müddət hələ də Qırğızstanda rekord kimi qalır və digər prezidentlərə onu təkrar etmək müyəssər olmayıbdır.

Əlbəttə, demirik ki, qırğız prezidentləri hörmətli Aleksandr Lukaşenkodan tamam-kamal fərqləniblər, yox, onlar da əsasən Rusiyameyilli liderlər olublar, hakimiyyətdən əsasən varlanmaq məqsədilə istifadə ediblər, yüksək vəzifələrə öz qohumlarını təyin ediblər, onlara qarşı da hakimiyyətdən gedəndən sonra ciddi korrupsiya ittihamları irəli sürüldükdür və onların, demək olar, heç biri qırğız milli demokratiyasına özünün ciddi töhfəsi ilə yadda qalmayıbdır.

Nəticəsi də bu olub ki, qırğızların inqilabi sayıqlığına və passionarlığına baxmayaraq, onların ölkəsi Mərkəzi Asiyanın ümumi despotik fonundan elə də ciddi, institusional bir şəkildə seçilməyibdir.

Prinsipcə, bu da başadüşüldür. Demokratiya qurmaq, ümumiyyətlə, çətin bir işdir, xüsusən də onu Asiya ölkəsində qurmaq daha çətin, çünki burada belə mürəkkəb ictimai-siyasi prosesə yardımçı ola biləcək, məsələn, Avropa Şurası kimi regional demokratik institutlar yoxdur.

Yeri gəlmişkən, biz azərbaycanlılar bu institutların həyatımıza təsirini heç də yetərincə dəyərləndirmirik. Demirəm ki, sadə bir azərbaycanlı kimi mən bu təşkilatların fəaliyyətindən tamam-kamal razıyam, amma inanın, onlar olmasaydı, hər şey daha mürəkkəb və daha pis ola bilərdi.

Bir daha qırğızlara gəldikdə, bütün hallarda, onların etiraz etməsi və mitinqlər keçirməsi yaxşı haldır, nəinki total siyasi apatiya və etinasızlıq və əminlik ki, müəyyən zaman sonra onların da işi alınacaq - axı biz hamımız öz səhvlərimizdən və təcrübəmizdən öyrənirik.

Digər tərəfdən, inanın ki, kimisə, xüsusən də nəyisə müdafiə etmək və bu yolda məhrumiyyətlərə dözmək özü dərin mənəvi-əxlaqi göstəricidir və bunun əksi olan etinasızlıq, eqoizm və qorxaqlıq mənəviyyətsizliqdır.

Bir daha deyirik ki, bu ölkədəki proseslərin bütün detallarını bilmirik: tamam mümkündür ki, burada da geosiyasi izlər və hətta klan savaşının izləri var - axı Qırğızstanda da şimal və cənub klanları kimi iki klan var və onlar daim bir-birilə çəkişir. Gəl, bir məsələ də var ki, siyasət nəcib qızlar klubu deyil ki, burada ifrat paklıqdan danışasan.

Daha qorxululuşu əbədi olaraq mürgüləməkdir, apatiya və ya etinasızlıqdır - ən azı ona görə ki, Amerika diplomatiyası da birdən-birə qurulmayıb. Hələ Aleksis de Tokvill təəccüblə yazırdı ki, bu ölkədə nəşə qəribə hadisələr baş verir, hara baxırsan, hansısa mitinqlərdir, hansısa müzakirələrdir!..

Amma nəticə göz önündədir - qüdrətli ABŞ demokratiyası belə qurulmuşdu. Bir daha qeyd edək ki, demokratiyaya aparın yol uzundur və yetərincə çətin. Demokratiyaya "hamar yol", "qısa yol", "ağrısız yol" arayanlar və gec-tez geri dönmək istəyənlər son nəticədə despotiyaya və ya müstəbədliyə tuş gəlirlər, çünki zəif cəmiyyətlərin və individlərin nəsibi despotiya, "dəmir əl" və digər avtoritar institutlardır.

Ən çox da etinasızlıqdan ehtiyat etmək lazımdır. Çünki etinasız, müqavimətsiz cəmiyyətlər və ya fərdlər plastilin kimidir, onları hansı formaya desən, salmaq olur. Odur ki, qırğız qardaşlarımıza uğur diləyək: əgər onlar ictimai proseslərə daim belə həssas olsalar, ən əsası da sayıq və tələbkar olsalar, gec-tez onların da işi alınacaq...

Rəsulzadənin adını daşıyan gəmi ərafında növbəti qalmaqal

Azərbaycanlı iş adamı Mübariz Mənsimova məxsus "Məmməd Amin Rəsulzadə" adlı gəmi avqustun 13-də Liberiya bayraqlı "Doric Warrior" gəmisini ilə toqquşub. Açılış günündən etibarən qalmaqal, müzakirələrə səbəb olan gəmi ərafında yenidən sosial şəbəkələrdə fərqli fikirlər yürüdü. Məlumat üçün qeyd edək ki, gəminin açılışı olduqdan sonra sosial şəbəkələrdə adla bağlı ciddi müzakirələr getdi. Gəminin adının "Məmməd Amin Rəsulzadə" olmasını bir çox ictimai şəxslər qəbul etmədilər. Bildirildi ki, Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin adına nəzərdə tutulan gəmi bu cür adlandırılmalı deyil. Məsələ ilə bağlı Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru, akademik Möhsün Nağısoylu da "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, əslində gəminin bu cür adlandırılması doğru deyil. Doğru ad Məhəmməd Əmin Rəsulzadədir.

Bu söhbətlər bitməmiş, gəminin qəza xəbəri yayıldı. Hazırda Mübariz Mənsimova qarşı müxtəlif ittihamlar səsləndirilir. İttihamlarda bildirilir ki, əslində Rəsulzadənin adına açıldığı deyilən gəmi 1990-cı illərin sonunda hazırlanıb. O zamandan bu günə qədər müxtəlif ad dəyişən gəmiyə sonda Rəsulzadənin adı verilib. İttihamı sosial şəbəkədə səsləndirənlər, bu cür eməlinə görə Mənsimovu qınayırlar. Eləcə də xeyli sayda istifadəçi Mənsimovun tərəfindən çıxış edir. Jurnalist Eynulla Fətullayev status yazaraq bildirdi ki, əslində Mənsimovu sosial şəbəkədə müdafiə edənlər saxta profillərdir: "Mübariz Mənsimovun sosial şəbəkələrdə nə boyda "trol ordusu" var imiş. Sizə deyim, nə hakimiyyət, nə də müxalifət bu cür ciddi

Gəmi Liberiya bayraqlı "Doric Warrior" gəmisini ilə toqquşub; Mənsimova qarşı sərt ittihamlar səsləndirilir

trol ordusuna malik deyil. Əksəriyyəti də saxta profillərdir. Görəsən, biznesmen hansı məqsədlə onlayn-mediada bu cür şəbəkə yaradıb?", - deyə jurnalist bildirdi.

Eləcə də bu xüsusda Mənsimovun birdən-birə Rəsulzadəçi, Elçibəyçi mövqə tutması da suallar doğurur. Bildirilir ki, nə üçün o, birdən-birə müxalif mövqə tutdu?!

Mövzudan çox yayınmadan onu da qeyd edək ki, Mübariz Mənsimov müsahibəsində bildirmişdi ki, onun donanmasının yeni gəmisini Məmməd Əmin Rəsulzadənin adını daşıyan gəminin həddindən çox yüklü və köhnə olması olub".

Məsələ ilə bağlı "Palmali" Şirkətlər Qrupu da məlumat yayıb. Açıklamada gəminin limanda vurulduğu qeyd edilib: "Məmməd Amin Rəsulzadə" gəmisinin uzunluğu 129 metr olduğu halda, toqquşmaya səbəb olmuş "Doric Warrior" gəmisinin uzunluğu 230 metrdir. Bölgəyə Sahil Təhlükəsizliyi Baş İdarəsinin 3 xilasedici gəmisini cəlb edil-

lib. Xoşbəhtlikdən xəsarət alan yoxdur, lakin toqquşma nəticəsində gəmiyə zərər dəyib. Bir gəminin dayandığı halda, başqa gəmi tərəfindən vurulması mində bir ehtimal olunan hadisə sayılır. Toqquşmanın səbəbləri ciddi araşdırılır. Gəmi limanda ilk səfərini həyata keçirmək üçün gözləyirdi".

Şirkətin açıqlamasında gəminin vurulduqdan sonra batması ilə bağlı yayılan məlumatların həqiqəti əks etdirmədi bildirilib: "Bir daha xatırladıq ki, "Məmməd Amin Rəsulzadə" gəmisinin göyərtəsində 14 nəfərdən ibarət heyət olub. Digər tərəfdən, yazırlar ki, gəmi köhnədir, yüklüdür. Bir daha bəyan edirik ki, toqquşma hadisəsi ilə gəminin köhnə və ya təzə olmasının, yaxud yüklü-yüksüz olmasının heç bir əlaqəsi yoxdur. Üstəlik, özlərindən uydururlar ki, gəmi batır. Gəminin dayandığı yerdə başqa gəmi tərəfindən vurulsa da, yenə də yazırlar ki, gəmi köhnədir və batır. Vurğulayırıq ki, "Məmməd Amin Rəsulzadə" gəmisini batır".

QƏLİ RAİS, "Yeni Müsavat"

Bakıda Ermənistan bayrağı? - BŞBPI təkzib etdi

Elşad Hacıyev

Sosial şəbəkələrdə və bəzi idman informasiya saytlarında Bakıda keçirilən Çempionlar Liqasının 3-cü təsnifat mərhələsi üzrə oyun zamanı azarkeşlərin rəqib komandaya hücum çəkəməsi ilə bağlı yayılan məlumatlar həqiqətə uyğun deyil.

Bunu Bakı Şəhər BPI-nin mətbuat xidmətinin rəisi, polis mayoru Elşad Hacıyev deyib. (axar.az)

E.Hacıyev oyunun yüksək təhlükəsizlik şəraitində başa çatdığını, heç bir neqativ halın baş vermədiyini bildirib: "Xarici ölkədə keçirilən oyun zamanı baş verən insident Bakıdakı oyuna "transformasiya"

etmək cəhdi ictimai fikri çətdirmə məqsədi daşıyır. Qəti olaraq bildiririk ki, Bakıda keçirilən oyun zamanı Ermənistan bayrağı dalğalandırılmayıb, bununla bağlı hər hansı fakt qeydə alınmayıb. Əgər varsa, Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinə təqdim olunmasını tövsiyə edirik. Həmin məlumatlar tərəfimizdən qəti şəkildə təkzib olunur. Polis orqanları ilə heç bir dəqiqləşdirmə aparmadan əsassız yazılıb, iddialar dezinformasiyadır. Mətbuat nümayəndələrinə tövsiyə olunur ki, həqiqətə uyğun olmayan məlumatların yayılmaması və bu kimi halların gələcəkdə təkrarlanmaması məqsədilə həmin məlumatları dərc etməzdən əvvəl informasiyanın düzgünlüyünü dəqiqləşdirsinlər".

Azərbaycanda bank sektorunun əsas problemlərindən biri vaxtı keçmiş kreditlər hesab olunur. 2015-ci ildə baş vermiş devalvasiyalardan sonra vaxtı keçmiş kreditlərin ümumi kredit qoyuluşlarındakı payı 16 faizə - 1,9 milyard manata qədər artıb. Əksər ekspertlər bank sektorunun böhrandan gec çıxmasının əsas səbəblərindən biri olaraq məhz problemli kreditlərin yüksək səviyyəsini göstərirlər.

hüquqşünas, bank sahəsi üzrə mütəxəssis Əkrəm Həsənovun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, problemli kreditlərin azalmamasının bir

olur". Ə.Həsənovun sözlərinə görə, problemli kreditlərin əhəmiyyətli şəkildə azalması üçün üçüncü mühüm sə-

Problemli kreditlərin məbləğinin azalmamasının sirri üzə çıxır

Ekspert deyir ki, böyük hissəsini bank sahibləri mənimləyib

Qeyd edək ki, bu ilin fevral ayında prezident fiziki şəxslərin xarici valyutada olan kreditlərinə görə kompensasiyanın ödənilməsinə nəzərdə tutulan "Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemli kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" fərman imzalayıb. Fərmanda devalvasiyalara qədər xarici valyuta ilə götürülmüş 10 min dollara qədər məbləğdə olan kreditlərə görə fiziki şəxslərə kompensasiya ödənməsi nəzərdə tutulurdu. Sənəddə həmçinin 17 min manata qədər olan problemli manat kreditlərinin restrukturizasiyası üçün Mərkəzi Bank tərəfindən banklara 600 milyon manat həcmində güzəştli kreditlərin ayrılması qeyd olunurdu.

Prezidentin iştirakı ilə Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş iclasında çıxış edən Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmovun verdiyi məlumata görə, prezident fərmanının xarici valyutalı kreditlərə görə kompensasiyanın ödənməsini nəzərdə tutan birinci hissəsinin icrası başa çatdırılıb: "Əhalinin devalvasiya dövründə zərər gördüyü valyuta kreditlərinin Sizin Fərmanınız və təşəbbüsünüzle kompensasiya olunması prosesi tam başa çatıb, bu vəsaitlər əhaliyə ödənilibdir. Manat kreditlərinin restrukturizasiyası üzrə hazırlıq işləri yekunlaşıb. Yaxın vaxtlarda biz əlaqədar qurumlarla birlikdə bu vəsaitlərin əhaliyə verilməsini təmin edəcəyik".

Maraqlıdır ki, fərmanın icrası çərçivəsində xarici valyutada olan kreditlərə görə fiziki şəxslərə 600 milyon manatdan yuxarı kompensasiya ödənsə də, problemli kreditlərin həcmində ciddi azalma baş verməyib. Belə ki, Mərkəzi Bankın məlumatına görə, problemli kreditlərin həcmi bu il iyulun 1-nə 1 486,5 milyon manat təşkil edib. Bu, iyunun 1-i ilə müqayisədə 0,5 faiz azdır. Bu il martın 1-də isə Azərbaycanda 1 milyard

574,7 milyon manat həcmində vaxtı keçmiş kredit qeydə alınıb. Bu isə prezident fərmanının icrası nəticəsində problemli kreditlərin həcmində azalmanın kifayət qədər kiçik olduğunu göstərir.

Rəsmi rəqəmlərə görə, ilin əvvəlinə nisbətən problemli kreditlər 6,2 faiz, son 1 ildə isə 14,85 faiz azalıb.

Iyunun sonuna vaxtı keçmiş kreditlərin ümumi kredit portfelində xüsusi çəkisi 11 faiz olub. Bu nisbət mayın sonuna 11,3 faiz, ötən ilin sonuna 12,2 faiz, ötən il iyunun sonuna isə 14,4 faiz təşkil edib.

Martın 1-nə ölkədə xarici valyutada 4 milyard 807,6 milyon manat kredit olub. Bunun 792,4 milyon manatı problemli kredit idi.

Prezident fərmanı ilə bağlı verilən rəsmi açıqlamalarda qeyd olunurdu ki, 10 min dollara qədər olan kreditlər xarici valyutada olan ümumi kredit portfelinin 92 faizini, 17 min manata qədər olan kreditlər isə manatla ümumi kredit portfelinin 99 faizini əhatə edir. Bunların 5 min manata qədər olanlar 82 faiz təşkil edir. Kreditlərin böyük hissəsi istehlak kreditləridir. Ölkədə fəaliyyət göstərən 8 bank istehlak kreditlərinin 80-90 faizini verib.

Gözləntilərə rəğmən, problemli kreditlərin məbləğində ciddi azalmanın baş verməməsinin səbəbi nədir? 400 min nəfərdən çox fiziki şəxs xarici valyutada olan kreditə görə kompensasiya aldı. Bu halda, qalan 1,5 milyard manata qədər problemli kredit kimlərdədir?

Sualları cavablandırın

səbəbi bağlanmış banklar üzrə xarici valyutada olan kreditlərə görə kompensasiya ödənilməsinə başa çatmamasıdır. "Bağlanmış banklarda da belə problemlər var, amma əsas çətinliklər bağlanmış banklardır. Bu bankların idarəçisi olan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu özünə çatacaq məbləği də almayıb. Məndə olan məlumata görə, bunun səbəbi budur ki, kompensasiya olunacaq kreditlərin həcmi ilə bağlı ölkə rəhbərliyinə yanlış məlumat verilib. Yeni hesablaşma dəqiq olmayıb, fərmanın icrasında məlum olub ki, məbləğ 600 milyon manatdan xeyli yüksək alınır. İndi bunu gizlətmək üçün Əmanətlərin Sığortalanması Fondu bağlanmış banklar üzrə kompensasiyaların ödənilməsinə həyata keçirmir".

Problemli kreditlərin yüksək olaraq qalmasının başqa bir səbəbi fərmanın ikinci hissəsinin icrasına başlanmamasıdır: "İkinci hissə, bildiyiniz kimi, milli valyutada 17 min manata qədər olan problemli kreditlərin restrukturizasiyası nəzərdə tutulur. Fərmanda banklara belə kreditlər üzrə faizləri güzəştə getmək və kredit müddətini 5 illiyə uzatmaq tövsiyə olunur. Bu məsələdə bir çox hallarda banklar güzəştə getmək istəmir. Eyni zamanda əldə etdiyim məlumata görə, Mərkəzi Bank da restrukturizasiya üçün nəzərdə tutulan məbləğlərin banklara ödənilməsi ləngidir. Bu da fərmanın icrası prosesinin ləngiməsinə, problemli kreditlərin yüksək olaraq qalmasına səbəb

olur". Ə.Həsənovun sözlərinə görə, problemli kreditlərin əhəmiyyətli şəkildə azalması üçün üçüncü mühüm səbəbi onların əsas hissəsinin iri məbləğli kreditlərdən ibarət olmasıdır: "Əvvəllər də demişəm ki, bugünkü problemli kreditlərin mühüm bir hissəsi bank rəhbərlərinə yaxın olan ayrı-ayrı şəxslərə verilmiş kreditlərdir. 5-10-15 milyon manat həcmində olan bu kreditlər cüzi faizlə, uzun müddətə və faktiki olaraq girov təminatı olmadan verilib. Elə kredit var ki, 10 manatlıq kapitalı olan, realda heç bir fəaliyyəti olmayan şirkətə 35 milyon manat kredit yazılıb. Şirkət deyir ki, əslində ona heç bir kredit verilməyib - yeni pul bankdan çıxmayıb. Sadəcə, 35 milyon manatın bankın balansında görünməsi üçün kredit rəsmiləşdirilib. Yəni bu gün problemli kredit kimi görünən yüz milyonlarla manat bu formada verilən kreditlərdir. Və bu kreditlərin qaytarılmasının çox asan yolu var. Tanınmış və vicdanlı bank mütəxəssisləri, iqtisadçılar və jurnalistlərdən ibarət xüsusi komissiya yaradılır. Komissiyanın hansı kreditin bank rəhbərliyi tərəfindən mənimləndiyini müəyyənləşdirməsi cəmi bir saat aparacaq: həddən artıq aşağı faizlə, uzun müddətə və təminatı olmayan bütün kreditlər bu kateqoriyadandır. Bunları müəyyənləşdirdikdən sonra sənədlər ötürülür hüquq-mühafizə orqanlarına və bank rəhbərliyi həmin vəsaitləri geri qaytarmağa məcbur edilir".

Xatırladaq ki, fiziki şəxslərlə bağlı fərmandan sonra biznes kreditləri ilə bağlı da müvafiq addımın atılacağı nəzərdə tutulurdu. Ekspert hesab edir ki, bu şəraitdə dövlətin biznes kreditlərinə görə kompensasiya ödənilməsinə üzərində götürməsi məqsədəuyğun deyil: "Əsl biznes kreditlərini müəyyənləşdirərək, onların restrukturizasiyası üçün dövlət tərəfindən banklara dəstək verilməsi daha realdır. Nəyə görə bank sahibləri və inzibatçıların mənimləndiyi pullara görə dövlət yükün altına girməlidir ki? Bunu yalnız real biznesə verilmiş kreditlər üzrə etmək mümkündür"...

Yeni Müsavat

Futbolda əzm çatışmazlığı sindromu

Samir SARI

Düz 45 ildir futbola baxıram. İndiyə qədər başımın tükü sayı futbol matçıma baxmışam. "Başımın tükü sayı" gözünüzdə çox görünməsin. Saç o saç deyil, xeyli seyrəlib.

Ciddisinə qalanda sizə Kiyev "Dinamo"sunun 1973-cü il heyətini adbaad saya bilərəm: Dolmatov, Veremeyev, Konkov, Troşkin, Muntyanu, Buryak, Bloxin, Rudakov. Pelenin oyununa yaşım çatmadı, amma Kempesi, Alonso, Zikonu şortikli gördüm. Bizim Banişevskinin oyunu bugünkü gün kimi yadımdadır. Maradona, Platini, Hacı, Qullit yaddaşımda "dünənin uşaqları" kimi qalıb.

Dediym odur ki, 45 ildir baxdığım futbolda hələ bir dəfə də görməmişəm ki, meydana heç-heçə etmək üçün çıxan komanda meydana qələbə ilə tərək eləsin. Mümkün deyil. Hətta heç-heçə etmək üçün meydana girən komanda yüzdə 75 (təxminən) halda meydana uduzub çıxır, yalnız 25 halda məqsədinə yetir.

Meydana az qol buraxmaq üçün çıxan komandaya azı 3 qol vururlar. Məqsədi oyunu 0:0-la bitirmək olan komandaya lap axırıncı dəqiqədə də olsa bir qol vururlar - yene 100-də 75-80 halda.

Bu 45 ildə görməmişəm ki, birinci hissədə rəqibin qapısından 3 qol keçirən komanda ikinci hissədə hesabı qorumaq istəsin və öz qapısında 3, bəzən isə 4 qol görməsin. Əgər həmin komanda birinci hissədə oynadığı kimi oynasa rəqibin qapısına daha 3-4 qol da vurur, yox, hesabı qorumaq istəyirsə, mütəlaq ona vururlar.

Özü də 3:0 hesabıyla irəlidi olan komandanın hesabı qorumağa çalışdığını ikinci hissənin ilk beş dəqiqəsində rəqib futbolçular və məşqçilər də görür, stadiondakı 30-40 min azarkeş də, şərhçilərin trivial ifadəsi ilə desək, ekranı başında matçı izləyən milyonlarla futbolsevər də. Azarkeşlərin bunu bilməsiylə rəqib futbolçuların bilməsinin arasındakı fərq odur ki, ikincilər durumu anlayın kimi həvəyə gəlir, irəli atılırlar və yene futbol icmalçıların təbirincə desək, möhtəşəm geri dönüş edirlər.

Əslində heç bir "geri dönüş"dən, uduzmaqda olan komandanın baş məşqçisinin oyunçuları motivasiya (danlamaq, ruhlandırmaq, qaz vermək və s.) etməsindən asılı deyil, onlara bu şəraiti udmaqda olan komandanın məşqçisi öz yetirmələrinə "uşaqlar, üç dənə vurduq, bəsdir, siz çalışın, hesabı qoruyun, müdafiəyə fikir verin, irəli çıxmayın, oyunun vaxtını aparın" deyərək yaradır.

Ona görə də tez-tez oyunlarda belə halların şahidi olur. Oyunun 80-ci dəqiqəsidir, A. komandası 3:2 hesabıyla irəlidi, rəqib hücum edir. Udan komandanın oyunçuları aut atışını yeddi dəfə qıncandıqdan sonra atır, qapıcı topu oyuna daxil etmək üçün 20-30 saniyə çəməndə rahlayır, hücumçu böyründən yel ötən kimi özünü yerə atıb qıvrılır, əliylə tibbi yardım çağırır, dəyişilən oyunçu meydana tısbığa sürəti ilə çıxır və sair və ilaxır. Elə ki, udan komandanın qapısına bir qol vurdular, rollar dəyişir, bayaqdan topu oyuna 30 saniyədən sonra daxil edən qapıcı bu dəfə bir göz qırpımında irəli vurur. O biri oyunçular da eləcə.

Ancaq hesab qorumayan, vurduqca vuran komandalarda var. Məsələn, 2014-cü ildə Braziliyada keçirilən futbol mundialında Almaniya milli Braziliyanın tərifi "pentakampeon" (beş dəfə dünya çempionu olanlara elə deyirlər) komandasına penta (5) qol vurduqdan sonra qərara gəlib ki, daha bəsdir, çox vurmasınlar, nə də olmasa, ev yəsidirlər. Tərs kimi, alman oyunçular bu xüsusda məsləhətləşəndə Şurle soyadlı bir oyunçu kənarında olub (ola bilsin, butusunun bağını bağlayırmış), söhbəti eşitməyib, nəticədə iki qol da o vurub və oyun 7:1 hesabıyla başa çatıb. Halbuki Şurle də Müller, Kloze, Özil və Götze kimi "pentakampeon"lara bir az rəhm etsəydi, onlar özlərinə gələcək, dirəşib 2-3 qol vuracaqdılar.

Sırağagün "Qarabağ" Kipr komandasına ona görə uduzdu ki, meydana heç-heçə etmək üçün çıxmışdı. Oyunun ilk 5 dəqiqəsində 45 ilin azarkeşi kimi mənə bu qənaət yarandı ki, bizimkilər oynayırlar, yola verirlər, hesab qoruyurlar. Şahidim də var, sevimli komandanın uduzacağını, növbəti mərhələyə çıxmayacağını "Qarabağ"-APOEL matçının birinci 10 dəqiqəsində dedim və axırcan oturub proqnozumu yanlış çıxmasını uma-uma oyuna baxdım. Təəssüf ki, illərin təcrübəsi qalıb gəldi.

Futbolda ustalıqla bərabər bir həlledici amil də var - əzm.

Milli qeyrətimizin keşiyində

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Vəliqulu, bu gün bir az bikişmə oxşayırsan?" Vəliqulu bir savab vermədi. Xudayar bəy genə başladı:

"Neylək, ürəyini sıxma. Dünya işidi, elə də olar, belə də olar. Mən bilərəm niyə bikişsən. Amma neyləmək, Allah ananın atasına nəhət eləsin! O bizim hamımızı dilxor eləyibdi".

(Mirzə Cəlil)

• ki sarsaq və bekar cavan kəndlərimizdən birinin qızlarına söz atıblar, deyiblər biz bu kənddən qız istəyirik. Sonra bunu götürüb internetdə, sosial şəbəkədə-zadda yayıblar. Kəndlilər də milli qeyrətimizin keşiyində ayıq-sayıq durduqlarını, daim sosial şəbəkələrə nəzarət elədiklərini sübuta yetiriblər, həmin cavanları axtarıb tapıblar! Hüquq-mühafizə orqanlarımızın məşəqqətli əməyinin də, deyir, bunda böyük rolu olmuşdur. Əlqərəz, kəndlilər cavanların qulağını darta-raq üzr istəməyə məcbur etmiş, bunu da çəkib internetə qoymuşlar. Vallah, halal olsun. Hökumət hər dəfə "Azərbaycanda ifadə azadlığı var, əhalinin 170 faizi internetə sərbəst çıxış imkanı əldə etmişdir" deyərək məhz bu cür şeylərə əsaslanır. Kino sənayemiz hər bəd gündədir, yoxsa bu əhvalatdan, Azərbaycan kəndlilərinin quldurlarla mücadiləsindən yaxşı film çıxardı. Yapon rejissoru Akira Kurosava müəllim ötən əsrin 50-ci illərində "Yeddi samuray" filmi təxminən elə bu cür kəndlilərin ictimai-siyasi, qeyrətli-namuslu həyatından çəkmişdir.

Hadisədən ibrət götürəcəyimiz cəhətlər, detallar, istiqamətlər isə çoxdur. Necə deyərək, şübhəsiz burada ariflərə işarələr verilmişdir. Örnək üçün, biz artıq anlamalıyıq ki, internet üzərindən azərbaycanlıları təhqir etmək olmaz. Ümumiyyətlə bizə sözlə sataşmaq xatalıdır, əməllə sataşsansa başqa, o heç kimin vecinə deyildir. Bunun da tarixi kökləri var, biz sözə çox böyük əhəmiyyət veririk, kim yaxşı boşboğazlıq eləsə başına and içirik, hətta bunu bilən hiyləgər klassik şairlərimizdən biri özünə "çoxdanışan, zəvək" mənaları verən bir sözü təxəllüs götürmüşdür. İstəyirsən belimizə min, istəyirsən ağzımıza cir, tək söymə. Biz söyləməkdən çox inciyirik. Bunun ata sözü də var bizdə, deyir qılınç yarası sağalır, söz yarası sağalmır. O üzəndən bu saat klinikalarımız söz yarası almış yüzlərlə pasientlə doludur, həkimlər çəşib bəzilərinin söylədiyi yerini səhv kəsirlər, adam dərddən ölüür. Qılınç, bıçaq, balta, dəhrə yarası mənasız zərbə olduğundan biz bunları adətən İranda-Turanda müalicə etdiririk - öz təbiblərimiz ancaq söz yarasına baxırlar, başqa işə vaxtları qalmır.

İkincisi, əgər özünə qız axtarırsansa, canın çıxsın el adətlərimizə, milli dəyərlərimizə, mentalitetimizə hörmət qoy. Elçi göndər, ağbircəklər tumanlarının etəyini toplayıb məşvərət eləsinlər, ağsaqqallar bir vedrə çay içsinlər, qulağı qırmızı toğlu kəsilsin, nə bilim, xınayaxdı, döyməvurdu, gəlingördü, bəyimdini, qudaverdi, qayındurdu, yeznəvurdu və sairə zəruri mərasimlər keçirilsin. Yoxsa camaatın qızı küçəyə tökülməyib.

Üçüncüsü, əlaqədar orqanlar yaxşı olar gənclərin regionlarda təzə açılan "Gənclər evi"nə, Dost Mərkəzlərinə, ASAN-xidmətə və sair obyektlərə cəlb olunması işində fəallıq göstərsinlər. Çünki bütün axmaq hərəkətlər avaraçılıqdan doğur. Fransız mütəfəkkiri Laroşfuko demişkən: "Bekarçılıq bütün qəbahətlərin anasıdır". Sözləyişi, mən bu yaxınlarda 10 min kitabı üçün "Oxu evi" açmağı xahiş edən sakin Osman Sərkərov haqda "Yuxusunda kitabxana gören azərbaycanlı" adlı yazı vermişdim. O adam elə bu hadisələrin çərəyan elədiyi kənd tərəfdə yaşayırdı. Əgər o kitabxana açılrsa, gənclər orada əyləşib Anar müəllimin Təhmine, Zaur, Spartak kimi qeyrətli, milli obrazlarından həyat dərsləri alsalar, heç indiki axmaq videolar da ortaya çıxmaz, bizi Qarabağ dərddimizdən uzaqlaşdırmazdı.

Dördüncüsü, rabitə sferasına baxan, internetə nəzarət edən orqanlarımız da gərək burada hansısa filtrlər tətbiq eləsinlər, kənd, şəhər, qəsəbə, oba, məhəllə, küçə, rayon, mikrorayon, makrorayon sakinlərimizin qız-gəlinlərinə pis müraciətləri kökündən təmizləsinlər. Məsələn, xaricdə internetdə belə filtrlər olur, kim "bomba, öldürmək, terror"-zad sözlərini məktubunda, statusunda yazırsa dərhal xüsusi xidmət orqanlarının diqqətinə düşür. Bizdə də "qız istəmək", "var-yox", "peysər", nə bilim, "qeyrət-namus" kimi sözləri proqramlaşdırmaq lazımdır.

Nəhayət? rus sektoru, rus dilli məktəblərimiz həm də bu səbəbdən lazımdır ki, gənclər dili öyrənib qız axtarmağa Rusiyaya getsinlər, burada əhali ilə oynamasınlar. Heysi-yatımızla.

Bu gün - avqustun 15-dən Türkiyə və Azərbaycan arasında birbaşa hava dəhlizinin açılması gözlənilir. Bu haqda Türkiyənin Dövlət Hava Meydanları İdarəsinin rəhbəri Hüseyin Keskin məlumat verib. Onun sözlərinə görə, bu xüsusda danışıqlar artıq yekunlaşıb.

Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı ilə əldə olunan yeni razılığa əsasən, açılacaq hava dəhlizi sayəsində Türkiyədə yerləşən hava limanları ilə Naxçıvan Beynəlxalq Hava Limanı arasında birbaşa uçuşlar həyata keçiriləcək. İndiyədək bu reyslərin həyata keçməsi üçün İran və Ermənistanın hava məkanından istifadə olunurdu. Bildirilir ki, yeni dəhlizin istifadəsi həm vaxtı qısaldacaq, həm də yanacağa qənaət baxımından daha əlverişlidir.

Təbii ki, məsələnin siyasi və təhlükəsizlik tərəfləri də var. Çünki bununla muxtar bölgə qaradaş ölkəyə daha sıx bağlanacaq, vahid hava məkanı mövcud olacaq. "Kiçik torpaq" sandan Azərbaycanın narahatlığı isə bir az da azalmış olacaq. Söhbət həm də Qarabağda mümkün müharibə variantında Naxçıvan sardan arxayınlıqdan gedir.

*****

"Yeni Müsavat" xatırladı ki, az öncə Türkiyənin neqliyat və infrastruktur naziri Mehmet Cahit Turhan Qars-İğdir-Naxçıvan dəmir yolu layihəsinin hazırlanma ərəfəsində olduğunu demişdi. "Türkiyənin Azərbaycanla birgə həyata keçirdiyi layihələr təkəcə iqtisadi deyil, həm də böyük siyasi mənə daşıyır. Birlikdə həyata keçirdiyimiz layihələr regionun təhlükəsizliyini və sabitliyini gücləndirir", - deyərək qeyd etmişdi. Nazir onu da demişdi ki, Türkiyənin Azərbaycanla iqtisadi əməkdaşlıq əlaqələri son vaxtlar daha sıx xarakter almışdır və əlavə edib ki, yeni layihə iki qaradaş ölkənin görüşünə artırmaqla yanaşı, regionda neqliyat infrastrukturunun inkişafına zəmin yaradacaq.

Haqqında söz gedən dəmir yolu layihəsi isə həm də böyük siyasi anlam kəsb edir. Məsələ ondadır ki, Qarabağ itxtilafına görə Naxçıvan yarımblokada vəziyyətindədir. Ən əsası, ermənilər Naxçıvana da göz dikib və bunu əsla gizlətmirlər. Belə bir dəmir yolunun açılması isə hərbi təcavüz halında Naxçıvana Türkiyədən hərbi xarakterli yüklərin daşınmasını daha da asanlaşdırır bilər. Nəzərə alsaq ki, artıq Bakı-Tiflis-Qars (BTQ) dəmir yolu da fealiyyətdədir, o zaman yeni inşa olunacaq Qars-İğdir-Naxçıvan dəmir yolu vasitəsilə Bakı özü də Naxçıvanın müdafiəsi üçün hərbi xarakterli yüklər göndərə bilər.

Bu xüsusda istər Qars-İğdir-Naxçıvan dəmir yolu layihəsi, istərsə də Naxçıvan üçün Ermənistandan asılı olmayan vahid hava məkanının yaradılması Türkiyənin Naxçıvanla bağlı yeni planının tərkib

Türkiyə Naxçıvanı nəzarətə götürür, Ermənistan isə... para axtarışında

Qaradaş ölkə muxtar bölgənin təhlükəsizliyini gücləndirir - Bakıya müjdə; ABŞ-a səfərə hazırlaşan Paşinyana isə okeanın o tayından bəd xəbər gəldi - İrəvan şokda...

hissələri də sayıla bilər. Bir şey dəqiqdir ki, qaradaş ölkədən ötrü muxtar bölgənin təhlükəsizliyi heç vaxt olmadığı qədər mühüm önəm daşıyır. Ən ümidsi, Türkiyə bu təhlükəsizliyin bütün komponentləri üzrə (iqtisadi-ticari, siyasi, hərbi) zəruri tədbirlərin görülməsini intensivləşdirib ki, bu da ən əvvəl Ermənistanda təşviş yaratmaqdadır.

*****

Bu arada işğalçı ölkənin baş naziri Nikol Paşinyanın sentyabrın 22-də ABŞ-a səfərə hazırladığı məlum olub. Təbii ki, o, prezident Donald Trampın görüşünə getmir. Bu görüş üçün Nikol Paşinyan hələ yetişməyib. Aydın ki, Vaşinqtonun sanksiya tətbiq etdiyi Rusiyanın bölgədəki yeganə forpostu Ermənistan, onun guya yeni qərbçi rəhbəri Paşinyana münasibəti isti ola bilməz. Bunu işğalçı ölkəyə son illər Amerika yardımının kəskin azaldılması, Azərbaycana isə artırımasından da görmək olar.

Bu və digər səbəblərdən Paşinyan okeanın o tayına sırf işgüzar səfərə hazırlaşır. Sentyabrın 22-də onun Los-Anceles şəhərində ermənilər qarşısında çıxışı planlaşdırılır. Təbii ki, əsas məqsəd işğalçı ölkə üçün ianə toplamaqdır. Çünki artıq ayındır ki, Qərbin, özəlliklə ABŞ-ın maliyyə mərkəzləri Rusiyanın vassalı olan ölkəyə boşuna pul verməyəcək. Necə ki, Paşinyanın iqtidarda olduğu ötən 15 ayda verməyib.

Bes səfərdə o, daha hansı məqsədlər güdə bilər?

"Los-Anceles İrəvandan sonra bəlkə də ermənilərin ən çox olduğu şəhərlərdən biridir

və ayındır ki, görüşə Kaliforniyanın digər şəhərində yaşayan ermənilər də qatılacaq. Bunun üçün artıq hazırlıq işləri qədər mühüm önəm daşıyır. Ən ümidsi, Türkiyə bu təhlükəsizliyin bütün komponentləri üzrə (iqtisadi-ticari, siyasi, hərbi) zəruri tədbirlərin görülməsini intensivləşdirib ki, bu da ən əvvəl Ermənistanda təşviş yaratmaqdadır.

Analizdə səfərlə bağlı bir sıra vacib məqamlara diqqət yönəldir: "Birincisi, Paşinyan Ermənistanda nəyisə dəyişmək üçün pul lazımdır. Beynəlxalq maliyyə qurumları, böyük dövlətlər isə Paşinyana bu bir ildə pul vermədi. Ona görə də Paşinyanın yeganə ümidi varlı erməni diasporunun üzvlərindədir. Paşinyan Los-Ancelesdəki çıxışında açıq pul dilənməsə də, erməni diasporunun ABŞ-da olan nümayəndələri ilə qapalı görüşlərində bu mövzudan yan keçməyəcək.

İkincisi, Paşinyanın Los-Ancelesdəki ermənilər qarşısında çıxışının əsas tezisləri üzərində düşünməyə dəyər. Paşinyanın birillik hakimiyyəti göstərdi ki, onun sözü ehtiyatı bol deyil, müxalifətə ikən Serj Sərkisyanı yıxmaq üçün dağıdıcı şüarları diqqətə cəlb edirdi, ancaq o, hakimiyətə gəldikdən sonra böyük kütlə qarşısındakı çıxışlarında çətinlik çəkir. Çünki verilən vədləri yerinə yetirmək lazımdır. Onun Xankəndidəki 2050-ci ilə hədəflənmiş çıxışı isə ermənilər arasında məzhəkəyə səbəb oldu. Mümkündür ki, Paşinyan Los-Ancelesdəki çıxışında Tehranda və Xankəndidə ermənilər qarşısındakı tezisləri təkrarlasın.

Üçüncüsü, Paşinyanın Los-Ancelesdəki çıxışı zamanı Tehrandakı təxribatın təkrarlanması ehtimalı var. Paşin-

yan Tehrandakı çıxış edərək İran erməniləri "Qarabağ Ermənistanıdır. Nöqtə" şüarını qaldırılmışdır. Erməni ermənidir, istər İranda olsun, istər ABŞ-dakı. Ona görə də sentyabrın 22-nə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi və onun Los-Ancelesdəki konsulluğu da hazırlaşmalıdır. Qabaqlayıcı addımlar haqqında düşünməyə ehtiyac var".

*****

Maraqlıdır ki, səfər ərəfəsində ABŞ-dan Paşinyana bəd xəbər gəlib: rəsmi Vaşinqton Ermənistanın iki şirkətinə sanksiya tətbiq edib. Belə ki, ABŞ-ın Ticarət Nazirliyi "qara siyahı"ya saldığı ölkələrin sırasında Ermənistanın adı var. Sanksiyalar siyahısında Ermənistandan iki şirkət yer alıb: İrəvan Elmi-Tədqiqat Rabitə İnstitutu QSC (İrNİSS) və "Markel" QSC.

Məlumatla görə, İrNİSS li-senziasız ABŞ-ın Sənaye və Təhlükəsizlik Bürosunun Ticarət Nəzarəti Siyahısından (CCL) mallar alaraq təkrar ixrac edib. Ayrıca, İrNİSS-in icraçı direktoru və "Markel" QSC-nin prezidentinin ABŞ-ın sanksiyaları altında olan İran şirkəti ilə işbirliyində olduğu açıqlanıb. Şirkətlərin siyahıya daxil edilməsinin digər səbəbləri ABŞ Federal Reyestrinin sayında dərc edilmiş sənəddə yer alıb.

Necə deyərək, bu da ABŞ-a səfərə hazırlaşan Paşinyana Vaşinqtondan orijinal sürpriz. Yəqin ki, bu, hələ jurnaldır, daha böyük sürprizlər qabaqdadır. Mənfi planda, sözsüz ki...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Azərbaycan, İran və Rusiya arasında enerji şəbəkələrinin birləşdirilməsi layihəsinin əsaslandırma sənədləri hazırlanacaq.

Bu barədə Rusiyanın Vahid Enerji Sistemi operatorunun məlumatında bildirilir.

"Avqustun 12-də Rusiya, Azərbaycan və İran üç ölkənin enerji şəbəkələri arasında Şimal - Cənub enerji dəhlizi layihəsinin texniki iqtisadi əsaslandırmanı müştərək hazırlamaqla bağlı saziş imzalayır", - məlumatda deyilir.

"Azereenerji" ASC, İranın "Tavanir" şirkəti, Rusiyanın Vahid Enerji Sisteminin tərəfi olduqları saziş üç ölkənin enerji sistemlərinin qovuşmasına dair layihədə sifarişçi qismində iştirak edən "Tavanir" şirkəti digər iki iştirakçı ilə razılaşmaq şərti ilə əsaslanmanı hazırlayacaq şirkəti seçəcək. Sənədləri bir il ərzində hazırlayıb yekunlaşdırmaq nəzərdə tutulur.

Hələ 2005-ci ildə Azərbaycanla Rusiya arasında iqtisadi əməkdaşlığa dair Hökumətlərarası Komissiyasının qərarlarında iki ölkə arasında enerji sistemlərinin birləşdirilməsinə qarşılıqlı maraq ifadə olunub. Bundan əvvəl Rusiya tərəfi texniki şərtləri hazırlayaraq Azərbaycana və İrana göndərmişdir.

Bakıda 2018-ci il aprelin

İran və Rusiya Bakının yer aldığı Transxəzərə qarşı

Xəzər İqtisadi Forumunda İran və Rusiya ortaq mövqə nümayiş etdirib

26-da üç ölkənin enerji naziri müavinləri səviyyəsində keçirilən görüş zamanı sözügedən şərtlər razılaşdırılmış, enerji sistemlərinin birləşdirilməsi məsələsinə dair üçtərəfli işçi qrupu yaradılmışdır.

Yeri gəlmişkən, daha bir enerji layihəsi ilə bağlı məsələ isə belə görünür ki, tezliklə həll edilməyə bilər. Söhbət Transxəzər qaz kəmərinə gedir. İran bəyan edib ki, ekologiya baxımından Xəzər dənizindən qaz kəmərinin çəkilməsinin əleyhinədir. "Turan" xəbər verir ki, bunu İran Milli Qaz Şirkətinin nümayəndəsi Bəhrüz Namdari Xəzər İqtisadi Forumunda çıxışında bildirib. "Şərqdən Xəzər dənizinin qərbinə qaz kəmərinin çəkilməsi regionun ekologiyasına ciddi ziyan vura bilər. İran onun inşasının əleyhinədir"

O, Bakı və Aşqabada təklif edib ki, Avropaya qaz nəqli üçün İranın infrastrukturundan istifadə etsinlər.

Eyni zamanda Moskvada Rusiya hökumətinin aparat rəhbərinin müavini Sergey Prixodko işarə edib ki, Rusiya ekologiya səbəblərdən Transxəzər qaz kəməri layihəsinin əleyhinədir.

"Xəzərdə iri layihələr qərəzsiz ekoloji ekspertizadan keçirilməlidir", - o, avqustun 12-də deyib.

Onun sözlərinə görə, bundan öncə beş Xəzəryanı ölkə arasında imzalanmış ətraf mühitin qiymətləndirilməsinə dair protokol "Xəzər sahilində yerləşən hər bir dövlətə transxəzər xarakterə malik dəniz fə-

aliyyətinin hərtərəfli ekoloji ekspertizasında iştirak etmək hüququ verir.

Bir il öncə Xəzəryanı ölkələrin liderləri Xəzərin hüquqi statusuna dair Konvensiya imzalayıblar. Sənədə görə, belə layihələr ancaq qaz kəmərlərinin keçdiyi ərazi sularına malik ölkələr ilə razılaşdırılmalıdır. Türkmənistan qazının Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədən keçməklə Avropaya nəqli üçün nəzərdə tutulan bu qaz kəməri layihəsi uzun illər əvvəl irəli sürülüb. Amma Xəzərin hüquqi statusunun razılaşdırılmaması layihənin qarşısında əsas əngəl hesab edilirdi. Çünki Rusiya və İran bu mövqedə idi ki, dənizin dibindən kəmərlərin çəkilməsi bütün sahiləyi dövlətlərin razılığı ilə baş tuta bilər.

Xəzərin hüquqi statusuna

dair bir il əvvəl imzalanmış Konvensiyada isə göstərilirdi ki, dənizin dibindən kəmərlərin çəkilməsi üçün kəmərin marşrutunun keçdiyi milli sektorların mənsub olduğu ölkələrin razılığı kifayət edir. Bu baxımdan həm rəsmi Aşqabad, həm bir sıra ekspertlər belə qənaətə gəlirlər ki, Transxəzər qaz kəmərinin çəkilməsi üçün türkmən qazının Avropa bazarlarına çıxmasında maraqlı olmayan Rusiyanın razılığı tələb olunmur. Lakin Rusiya tərəfi hələ bir il əvvəl də bəyan etmişdi ki, əgər Transxəzər boru kəmərləri layihələri meydana çıxarsa, iştirakçı ölkələr hələ layihələndirmə mərhələsində onun Xəzərin ekologiyasına mümkün təsirlərini analiz etmək proseduru başlatmalıdır. Yəni Transxəzər qaz kəməri layihəsi üzərində layihələndirmə işləri başlasa, əvvəlcə gərək bütün sahiləyi ölkələr onu ekoloji ekspertizadan keçirib öz razılıqlarını versinlər.

Rusiya XİN-in Transxəzər qaz kəmərinin tikintisi perspektivlərinə dair rəsmi mövqeyi məhz bundan ibarətdir. Yəni aydın idi ki, Türkmənistan və Azərbaycan öz aralarında Transxəzər qaz kəmərinə dair razılığa gəlsələr, bunu Rusiya və digər sahiləyi ölkələr də razılaşdırmaq tələb olunacaq.

□ "Yeni Müsavat"

Moskvadakı nümayişlərə Azərbaycan müxalifətindən reaksiyalar

Bəzi ekspertlər hesab edir ki, Rusiyada baş verənlər demokratiya prosesi deyil, yeni nəslin özünüifadə cəhdidir

Rusiyanın paytaxtı Moskvada etiraz aksiyaları bürüyüb. Etirazçıların avanqardı gənclərdən təşəkkül tapıb və minlərlə rus gənci anti-Putin nümayişlərini davam etdirir.

Etiraz dalğası Mərkəzi Seçki Komissiyasının müxalif namizədlərin Moskva Şəhər Dumasına, bələdiyyə başçısı Sergey Sobyeninə siyasi sənətinə möhür vuran gücsüz qanunverici orqana seçkilərdə iştirak etmək hüququndan məhrum etməsi qərarı ilə başlanıb.

Bu, 2011-2012-ci illərdə Duma seçkilərinin saxtalaşdırılması ilə başlayan Bolotnaya etirazlarından bəri ikinci ən böyük mitinq olub.

Krımın ilhaqından doğan millətçi şövq artıq öləyib və prezident Vladimir yenidən köhnə reytinginə dönüb. Bu gün ona etimad 2010-cu ilin əvvəllərindəki vəziyyətə qayıdıb, müxalifət isə yenidən toparlanmağa müvəffəq olub və bir daha insanları böyük mitinqlərə səfərbər etmək iqtidarındadır.

Kreml Rusiyada son zamanlar keçirilən etirazların əhəmiyyətini azaldaraq, bunun ölkədə siyasi böhran yaratdığını rədd edib. Rəsmilər

müxalif namizədlərin qeydiyyatdan keçmək üçün kifayət qədər imza toplaya bilmədiyini deyib.

Namizədlər isə bunun doğru olmadığını bildirərək, qalib gələ biləcəklərinə inandıqları seçkidə iştirak etməkdə ısrar edib.

Şimal qonşumuzda cərəyan edən hadisələrin necə nəticələncəyi Azərbaycan üçün də əhəmiyyətlidir.

Digər bir maraqlı məqam odur ki, zaman-zaman postsovet respublikalarında, habelə Şərq ölkələrində baş verən rəngli inqilablar Azərbaycan müxalifətinin ümidlənməsinə, onu təkrarlamağa çalışmasına səbəb olub. Müxalifət bu dəfə "rus olmağa" çalışıbirmi?

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadənin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Moskvada küçələrdəki nümayişlər təkcə ölkəmizə deyil, bütün keçmiş SSRİ respublikalarına təsir edir.

Onun fikrincə, Ukrayna, Qırğızıstan, Ermənistan, Gürcüstanda baş verən siyasi dəyişikliklər ayrı-ayrı illərdə Azərbaycanda müəyyən bir oyanışa gətirib çıxarıb: "Bu ölkələrdə gedən dəyişikliklər ciddi faktordur. Azərbaycan regiondakı demokratikləşmədə ləngiyə bilməz. Hakimiyyət hadisələri təhlil etməli, ciddi islahatlara getməlidir. Əks hal-

da kataklizmlər qaçılmazdır. Hakimiyyət bu haqda yaxşı fikirləşməlidir".

Ümid sədri Rusiyadakı proseslərin nəticəsindən asılı olmayaraq Azərbaycana təsirsiz ötürməyəcəyini güman edir: "Rusiya inqilaba hələ hazır deyil. Amma bu nümayişlərdən sonra Putin ölkədə korupsiyanın azaldılması, sərt idarəçilik barədə fərqli addımlar ata bilər.

İnqilabdan danışmaq çox tezdir, amma müəyyən addımlar atmağa məcbur olacaq. Eyni zamanda iri məmur-oligarxlarla vidalaşma, idarəetmədə yumşalma gözləniləndir. Azərbaycan iqtidarını düzgün təhlillər aparmalı, oligarx-məmurlarla yolları ayırma, sistem yeniləşməlidir".

Azad Demokratlar Partiyasının sədri Sülhəddin Əkbər Rusiyanın postsovet məkanında lider olduğunu qeyd etdi: "Azərbaycan Rusiyanın geopolitik təsir sferəsindədir. Belə avtoritar ölkədə etirazların yüksəlmə xətlə inkişaf etməsi bütün postsovet dövlətlərinə təsir edəcək və etməkdədir. Qazaxıstanda iqtidar dəyişikliyi, Qırğızıstanda son hadisələr, Ukrayna və Gür-

cüstanda baş verənlər Rusiyadakı proseslərlə əlaqəlidir".

S.Əkbər Rusiyada tezliklə inqilab olacağını söyləməyə tələsmir: "Tarix göstərir ki, inqilab haqda proqnoz vermək cəsarət tələb edir. Lakin sosioloqlar mümkün ehtimallar irəli sürür, şərait haqda danışırlar.

Rusiyadakı siyasi rejimin xarakterini, davranışlarını nəzərə alsaq, inqilab istisna deyil, ancaq erkəndir. Gələni il və ya 2021-də bu haqda daha dəqiq danışmaq olar".

REAL Partiyası İdarə Heyətinin üzvü Natiq Cəfərlinin fikrincə, Rusiyada klassik və elmi anlamda demokratiya mümkün deyil:

"Çünki süni yaranmış ölkə dağıla bilər. Surkovun dediği "suveren demokratiya" anlayışı da işlək deyil, çalışmayaacaq.

Bu gün Rusiyada baş verənlər demokratiya prosesi deyil, yeni nəslin özünüifadə cəhdidir. SSRİ dağıldandan sonra yeni nəsəl yetişib ki, on-

lar öz təmsilçilərini siyasətdə, idarəetmədə, biznesdə görmək istəyirlər.

Bu gün artıq seçici statusu qazanmış vətəndaş Putin hakimiyyətə gələndə hələ anadan olmamışdı - əsas etiraz da məhz bunadır.

İnsanlar eyni sifətdən yorulub, bezib və Kremlin təbliğatı nisbətən azad internet çağında artıq işləmir, həm də Rusiyada bizdən fərqli olaraq akademik azadlıqlar var və kiçik-orta biznes də daha azad mühitdə çalışır.

Bu iki fərq Kremlin bizim sistemə görə daha liberal olmasından deyil, ölkənin daha böyük olmasından irəli gəlir. Yeni ölkə o qədər böyükdür ki, tam nəzarət etmək mümkün deyil.

Hətta Uraldan Kuril adalarına qədər ölkəni "sahə müvəkkilləri" idarə edirlər. Ona görə də Kreml elmi və akademik azadlıqlara dözməyə məcburdur".

□ **Emil SALAMOĞLU,** "Yeni Müsavat"

...Elə bil ki, bura Bakı deyil. Halbuki şəhərin izdihamından, səs-küyündən cəmi 55-60 kilometr aralıda bir Bakı rayonundaydıq.

Paytaxtın 12-ci rayonu toz-tozanaqsız, tıxacsız, qışqı-riq-bağırtsız, dükən-bazarsız bir hüzurverici sakitlik olan adada yerləşir. Bu yerin adı Allahın məbədədir - Pirallahı...

Və tanrı Pirallahıya elə bir zənginlik bəxş edib ki, hər tərəfi "qara qızıl"dır - Çilovu, Neft Daşları...

Deyənlərə görə, Abşeron arxipelağının Pirallahı adlanan ən böyük adası içməli suyuna görə uzaq keçmişdən insan məskəni olub.

Xəzər dənizində şirin suyu olan Talxe adası var, bol meyvə və tərəvəz yetişən həmin adanın torpağı da, bəri da tanrıya məxsusdur.

Demək, ada müqəddəs yer sayılmış, gəlirinin bir hissəsindən məbədə, bir hissəsindən kahinlərə sərf olunmuş. Ərəb xilafəti dövründə yaranan xəritələrdə Pirallahı adası kimi tanınır.

Əsrlərdir ki, bu adada yaşayış olsa da, öz sakitliyini, öz mətini, insanı dincəldən ovqatını itirməyib.

Pirallahının aurası adamı tez öz ağuşuna alır: səssiz-səmirsizlik, adda-budda görünən adamlar, tək-tük keçən maşınlar, yolun sağı və solu dəniz...

Həftə sonlarının birində mütəlq adaya gedin, necə deyirlər, əntiqədir, həzz alacaqsınız...

***

Bizi Pirallahıya gətirən səbəb Bakının 12-ci rayonunda nələrin dəyişib-dəyişmədiyinə şahid olmaq idi.

Prezidentin bu rayona gəlişi, görülən işlərlə tanış olması da marağımızı çəkdi...

Əslində bu adada heç bir iş görülməyə belə, gözəlliyini, səliqəsini itirmir. Pirallahı camaatı öz rayonuna doğmalığını əsirgəmir: küçələr təmiz, zibil yığılması az, yollar asfalt, yaşillıq çox, ağacların qırılıb yerində çayxana tikilməsi yox, parklar meşəlik, insanın ruhunu sakitləşdirən ab-hava...

Pirallahıya yeni salınan körpü sürücülərin işini asanlaşdırıb. Əvvəllər magistral yol dənizlə qoşa addımlaymış, dəniz suları yola daşmış. Biz bunu bir neçə il əvvəl gedəndə də müşahidə etmişdik.

Təzə körpü isə dənizdən yüksəkdədir. Körpüdə enən kimi yolun sağında "Nərekənd" istirahət parkı sizi səsləyir. Bu park yeni istifadəyə verilib və dövlət başçısı da burada olub.

"Nərekənd" ərazisi dənizə açıqdır. Burada velopark, "Cinema", uşaqların əylənməsi üçün attraksionlar, balıq bazarına qəder var.

İntəhası, dənizin kənarında qoyulan skamyalar, bulvara

"Quş adasına gedincə, bura gəlin..." - Pirallahıdan reportaj

Əməkdaşlarımız Bakının toz-tozanaqdan, tıxacdan, səs-küydən uzaq, hüzurverici 12-ci ada rayonunda görülən işlər və problemlərdən yazır...

çevrilən bu ərazidə təhlükəsizlik nəzərə alınmayıb.

Sakinlər deyirlər ki, kimsə ayağı sürüşə, uşaqlar bürəyib dənizə düşə bilər. Çünki qarşısında dəmir konstruksiyalı hasar yoxdur. Bu halda intihar etmək üçün "əlverişli" şərait var.

Pirallahıda "Nərekənd" baliqyətəşdirmə kompleksi açılıb. Əhalinin əsas gəlir mənbəyinin baliqçılıq olduğunu nəzərə alsaq, yeni iş yeri açılması yaxşı haldır.

Kompleksin ərazisindən ayrılıb rayonun mərkəzinə doğru irəlilədikcə vertolyot meydançası qarşımıza çıxır. Burada dənizçiləri Çilov adasına, Neft Daşlarına aparırlar.

Pirallahının mərkəzi də seyrəklik, sakitlikdir. Kimsə qışqırmaz, kimsə siqnal verməz, elə bil ayrı dünyadır bura. İnsan burada səssizliyi pozmağa da utanır.

Ada rayonunda hələ də rus ailələr yaşayırlar. Onların uşaqları burada təhsil alırlar. Elə

parkda bir neçə rus vətəndaşlarımız rast gəldik.

Onlar sovet vaxtı "Artyom" adlanan Pirallahı çox sevir. Niyə də sevməsinlər - təmiz hava, dənizin içində qurulmuş rayon, səliqə-sahman və s.

İnsafən, Pirallahını sökübdə qoymayıb, səkilərini, yaşillıqlarını satıb yerində obyektlər tikməyiblər. Adam təcübülənir, bura Bakının rayondur, yoxsa Almaniyadır.

***

Ancaq bu qədər tərif də bəsdir, gəlin sizə "Artyom"un problemlərindən bəhs edək. Sakinlərin sözlərinə görə, əsas narahatlıq marşrutdur.

Pirallahıya cəmi bir xətt işləyir, 150 saylı avtobuslar sakinləri şəhərə aparıb-gətirir. Amma interval o qədər çoxdur ki, gərək yol kənarında uzun-uzadı dayanıb avtobus gözləyəsən.

Ona görə də daha çox adambaşı 2 manatdan işləyən taksilərlə gedib-gəlməyə üstünlük verirlər. Taksi şoferləri metronun "Koroğlu" stansiyasından Pirallahıya müştəri daşıyırlar.

Sakinlər bildirirlər ki, yaxşı olardı ən azı iki marşrut xətti fəaliyyət göstərsin. Biri gec gələndə, o biri vaxt itkisini kompensasiya ələsin.

Üstəlik, avtobuslar astageldirlər, Pirallahıdan "Koroğlu"ya azı 45 dəqiqə, 1 saata çatırlar. Axı taksilərlə gedib-gəlmək də sərfəli deyil, 4 manata başa gəlir. Odur ki, Pirallahıya yeni marşrut xətti açılması xahiş olunur.

bazar", "Keşlə" bazarlarına məhsullarımızı çıxarsaq, daha çox qazanırıq", - deyər söhbət-ləşdiyimiz baliqçı deyir.

Onun sözlərinə görə, Pirallahıya dövlət tərəfindən xüsusi dəstək olarsa və yaxşı təbliğat təşkil edilərsə, bu bölgə qısa zamanda turizm zonasına çevrilə bilər: "Burdan yaxşısını tapacaqlar? Havası təmiz, çirkənmədən, zibillikdən uzaq yer. Camaat Türkiyəyə Quş adasına gedir, Yunanıstanda

Rodos adasına üz tutur. Pirallahının onlardan nəyi pisdir ki? Qoy turistlər axışsın gəlsin. Həm baliqçılar, həm restoranlar qazanacaqlar. Yeni-yeni istirahət mərkəzləri də açılar.

Üstəlik, ada ilə tanışlıq olar. Məsələn, Çilov adasına turlar təşkil edə bilərlər, xarici turistlər Pirallahının tarixindən məlumatlı olar".

Sakinlər deyirlər ki, illər əvvəl, təxminən 2008-2009-cu illərdə söz-söhbət gəzirdi, neftlə zəngin bu bölgənin kurort zonasına çevriləcəyi, nəhəng layihələr həyata keçiriləcəyi ağız-ağız dolayıdır.

Emil SALAMOĞLU,
Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Bir neçə gün öncə işğalçı Ermənistan ordusunun əsgəri Aro Kazaryanın ağ bayraq qaldıraraq Azərbaycan tərəfə keçməsi haqqında məlumat verilib. Bildirilir ki, erməni hərbiçisinin fərariliyinin səbəbi xidmət keçdiyi hissədə ona qarşı dözülməz münasibət olub və o da işgəncələrə tab gətirməyərək Azərbaycan tərəfə keçib. Bunu onun bədənindəki zorakılıq izlərindən də asanca görmək olardı. Bu fakt bir daha düşmən tərəfin silahlı qüvvələrində hökm sürən acınacaqlı vəziyyət haqqında real təsvir yaradır.

Sözsüz ki, daxilində başı pozuqluğun baş alıb getdiyi belə bir ordu torpaqlarımızı sonsuzadək işğal altında saxlaya bilməz. Enində-sonunda bu "çağırılmamış qonaqlar" Azərbaycanın qanuni torpaqlarından rədd olub gedəcək - ya xoşluqla, yəni danışıqlar nəticəsində, ya da onlar zor gücünə ərazimizdən vurulub çıxarılacaq. Ermənistanın populist baş naziri Nikol Paşinyan Xankəndidə "miatsum" dan dem vursa da.

Yeri gəlmişkən, erməni əsgərin fərariliyi Nikol Paşinyanın özündən razı açıqlamasından cəmi bir neçə gün sonraya təsadüf edir və faktiki surətdə işğalçı ölkənin baş nazirinin

avantürüst bəyanatlarını sıfırlayıyır. Bu fakt əslində Dağlıq Qarabağla bağlı düşmən ölkə rəhbərliyinin aylardır sərgilədiyi davakar ritorikanın fiaskosudur. Hər halda Ermənistan rəsmiləri Qarabağ mövzusunda mənasız və maksimalist bəyanatlar səsləndirməkdənsə, ordudakı real durumundan danışıqlar, daha məntiqli olar... *****

Nikol Paşinyanın "miatsum" sərsəmləməsi xarici siyasi təhlilçilər tərəfindən də sülhə xidmət etməyən gedş kimi qiymətləndirilməkdədir. O sırada tanınmış amerikalı sabiq diplomat, Vaşinqtondakı "Atlantic Council" ("Atlantika

Erməni əsilli alim erməniləri faş etdi

Erməni əsilli ukraynalı tədqiqatçı Filip Ekozants yeni videomüraciətində sosial şəbəkələrdəki erməni istifadəçilərin niyə erməni tarixindən danışarkən Azərbaycan alimlərinin fikirlərinə istinad etməsi ilə bağlı sualını cavablandırır (Axar.az). Ekozants azərbaycanlı alimlərin Ermənistanın minillik tarixinin olduğu sənədlərin harada olması ilə bağlı məntiqli sual verdiklərini bildirib.

"Bu sualı istənilən sağlam məntiqli insan verir. İş burasındadır ki, ermənilərdə belə sənədlərin orijinalı yoxdur. Əgər onlar yoxdursa, demək, o zaman nədənsə danışmaq olmaz. Məhz buna görə Azərbaycan alimləri erməni tarixindən söhbət düşərkən belə danışirlər. Mən daha çox "qondarma tarix" deyədim, çünki o, heç nə üzərində qurulmayıb", - deyərək qeyd edib.

Bakının müharibə haqqı,

Paşinyanın Qarabağ fiaskosu

Bakı həmsədr ölkələrin tərkibinə yenidən baxılmasını tələb edə bilər; amerikalı analitik: "ABŞ, Azərbaycan da daxil, keçmiş sovet respublikaların ərazi bütövlüyünü tanıyır..."

Şurası") Analitik Mərkəzinin Avrasiya bölümünün direktori Con Herbəstə görə, erməni baş nazirinin həmin açıqlaması sifəti daxili auditoriyaya hesablanıb. "Yeni Müsavat"-ın məlumatına görə, bu barədə o, 1 in.am erməni portalına müsahibəsində bildirdi.

Politoloq İrəvanın "miatsum", yoxsa "müstəqillik" ideyasına üstünlük verməli olması ilə bağlı erməni jurnalistin sualına cavabında deyib: "ABŞ-ın Dağlıq Qarabağ məsələsində mövqeyi belədir ki, Vaşinqton bir yandan bəyan edib ki, Azərbaycan da daxil, keçmiş sovet respublikaların ərazi bütövlüyünü tanıyır, digər yandan isə Dağlıq Qarabağda böyük sayda erməni əhalinin mövcudluğunu qəbul edir. Sizin (ermənilərin - "YM") probleminiz onda ki, SSRİ dağılında Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsi olub. Ermənistan son 30 ildə, təəssüf olursun ki, Dağlıq Qarabağla bağlı inadlı mövqeyi ucbatandan özünü təcrid edib. Bu mövqə açıq-aşkar həm Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərini qəlizləşdirib, həm də Ermənistanla onun ən qüdrətli qonşusu olan Türkiyə ilə problemin nizamlanmasına daha da qəlizə salıb".

Sözünə davam edən analitik deyib: "Ermənistanın Dağlıq Qarabağ problemi üzərində çalışan prezidenti olub. Ancaq o, bu səylərdə xalqın dəstəyini ala bilməyib. Yəqin anladınız kimdən söhbət gedir. Mən

Levon Ter-Petrosyanı nəzərdə tuturam. Ola bilsin ki, sizin Nikol Paşinyanın daxili siyasəti və daxili islahatlarından dolayı pozitiv gözləntiniz və pozitiv fikriniz var. Ancaq mən əmin deyiləm ki, Qarabağ məsələsində sərt mövqə Ermənistan üçün ən yaxşı variantdır".

Erməni jurnalistin "Bəs Ermənistan üçün hansı siyasət və ya variant daha yaxşıdır" sualını amerikalı ekspert belə cavablandırır: "Fikrimcə, Dağlıq Qarabağ problemi İrəvanın və ya Bakının birtərəfli bəyanatları ilə yox, Azərbaycan və Ermənistan arasında danışıqlar yolu ilə həllini tapmalıdır".

Qeyd edək ki, bu arada Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Mariya Zaxarova da Paşinyanın məlum açıqlamasına münasibət bildirmədən deyib ki, Dağlıq Qarabağın yekun statusu Bakı və İrəvan arasında danışıqlar yolu ilə müəyyən olmalıdır. Con Herberst də bu yanaşmanı bölüşür. "Yekun qərarı Bakı və İrəvan danışıqlar prosesində verməlidir. Hamı bilir ki, danışıqlar aparılır. Rusiya, ABŞ və başqa ölkələr bu prosesdə iştirak edir ki, nəticə əldə olunmasına kömək eləsinlər. Əlbəttə, aydındır ki, son 25-30 ildə bu proses elə də uğurlu olmayıb. İstənilən halda yaxşıdır ki, dinc danışıqlar prosesinin fasiləsizliyi qalır", - deyərək əlavə edib.

Lakin artıq dalana dirənən nizamlama prosesində fasiləsizlik qalsada, hələ ki, sülh danışıqları real nəticəyə gətirməyib. Atəşkəs rejimi isə sonsuzadək sürə bilməz. Atəşkəs böyük sülh sazişi ilə bitməyəcək, o zaman müharibə ilə bitəcək. Üçüncü yol yoxdur. Paşinyanın son bəyanatı isə məhz herb variantını gündəmə gətirir.

*****

"Nikol Paşinyanın Xankəndidə səsləndirdiyi bəyanat uzun illərdir Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı aparılan danışıqlar prosesinin üzərindən xətt çəkir". Bu sözləri tanınmış rusiyalı politoloq, Avrasiya İdeyalar Emalatxanası Elmi Araşdırmalara Dəstək Fondunun Ekspertlər Şurasının sədri Qriqori Trofımçuk deyib (APA).

Onun sözlərinə görə, N.Paşinyanın Xankəndidə səsləndirdiyi bəyanatla ilk reaksiya ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrindən gəlməli idi: "Ən təcüblüsu Ermənistan baş nazirinin məlum bəyanatına beynəlxalq müşahidəçilərin münasibətinin olmamasıdır. Məhz Minsk Qrupunun həmsədrləri Paşinyanın bəyanatına münasibət bildirməlidir. Çünki bu bəyanat məhz onların vasitəçiliyi ilə aparılan danışıqların üzərindən xətt çəkir. Lakin biz bu reaksiyanı görmürük. Həmsədrler bu bəyanatlara reaksiya verməyə borcludurlar. Əks halda Dağlıq Qarabağ ətrafında vəziyyət gərginləşə bilər. Yekunda biz

beynəlxalq müşahidəçilərin reaksiyasını görməsək, o zaman yeni müharibəyə hazırlığın şahidi olacağıq. Azərbaycan uzun illərdir həmsədr ölkələrin tərkibinə yenidən baxılmasını istəyir. Minsk Qrupu həmsədr ölkələrinin tərkibi Bakını qane etmir. Paşinyanın bəyanatına həmsədr ölkələr tərəfindən reaksiyanın verilməməsi göstərdi ki, Bakının bu mövqeyi əsaslıdır, Azərbaycan bu mövqeyində haqlıdır".

Politoloqa görə, Rusiya maksimal dərəcədə səy göstərər ki, Qarabağ münaqişəsi radikallaşmasın. "Lakin biz indi tamamilə əmin deyilik, Ermənistan bu məsələdə mövqeyi dəyişməzdir. Rusiya münaqişənin diplomatik siyasi yolla həllini istəyir. Kremlə görə bu münaqişənin digər metodlarla həlli mövcud deyil. Lakin Ermənistan hakimiyyətinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı strategiyası Rusiya rəhbərliyi üçün də anlaşılacaq deyil. Kreml Ermənistanın Ermənistanla və Ermənistanla Ermənistanla heç nə üzərində qurulmayıb", - deyərək rusiyalı politoloq sonda vurğulayıb.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birləşməsinin təsisçisi və rəhbəri Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Bakı şəhərində ictimai çimərliklərin yaradılması işləri davam edir. Belə ki, Səbəyəl rayonunda, "Şıx" çimərlik ərazisində yaradılan çimərlikdən sonra artıq Buzovna və Goradil qəsəbələrində növbəti çimərliklər yaradılaraq vətəndaşların istifadəsinə verilib. Yaradılan ictimai çimərliklərə giriş və digər xidmətlərdən istifadə pulsuzdur.

Çimərliklərlə bağlı yeni işlər görüldüyü vaxtda boğulma hadisələrinin sayı artmaqdadır. Bu günlərdə isə Nardaran qəsəbəsi sahilində baş verən hadisə hər kəsi sarıtdı. Belə ki, bir ailədən olan 4 yaşlı uşaq çimərəkə batdı. Həmçinin bu günlərdə Kürdəxanıda 4 nəfər, Xəzər və Abşeron rayonlarındakı qeyri-çimərlik ərazilərdə 2 nəfər batıb. Dövlət Statistika Komitəsinin yaydığı məlumatda bildirilib ki, dəniz mövsümü başlayandan 45 gün ərzində 35 nəfər suda boğularaq həyatını itirib. Boğulma hadisələri əsasən Bakı şəhəri ərazisində yerləşən çimərliklərdə qeydə alınıb.

Bəs dənizdə niyə boğulmaların sayı bu qədər artıb?

Müşahidələr onu göstərir ki, Xəzərin təkcə Azərbaycan hissəsindəki ərazilərində deyil, digər ölkələrdəki ərazilərində də boğulma sayları artıb. Mütəxəssislərin bir çox qeyd edir ki, bu il Xəzərdə boğulmaların sayının çox olmasının səbəbi sualtı təbəqələrdə formalaşan axınlarla bağlıdır. Yay mövsümü ərzində, xüsusən şərq küleyinin cənub küleyi ilə əvəzləndiyi saatlarda belə güclü axınlar müşahidə edilir. Belə axınlar zamanı suda hətta üzmək bacarıqları olanlar üçün də təhlükəli vəziyyət yaranır.

Qeyd edək ki, son vaxtlar Xəzər dənizində axınların qəfil yaranması və bir sıra geoloji proseslərin getdiyi bərdə mütəxəssislər əhaliyə xəbərdarlıqlar edirlər. Xəzər dənizi üzrə mütəxəssis, ekoloq İslam Mustafayev də bununla bağlı bu günlərdə "Yeni Müsavat"a danışaraq qeyd etmişdi ki, bu il yay mövsümü daha küləkli keçdiyi üçün dənizdə axınlar daha çox dəyişir, burulğanlar əmələ gəlir, su dərinlikləri yaranır ki, bu da çox

Xəzərin "xain statistikası" - 35 nəfər boğulub

"Dənizin altından insanların çəkib aparılması absurddur, amma..."

təhlükəlidir: "Çox təəssüf ki, çox hallarda bu dərinləşmə tədricən deyil, birdən baş verir ki, bu da çox təhlükəlidir. Lakin dənizdə boğulanların sayının artmasını insan faktoru ilə əlaqələndirirəm. Demək olar ki, bu məsələdə məsuliyyətsizlik, uşaqların nəzarətdən kənar qoyulması, üzə bilməmək və yaxud təhlükəli yerlərdə üzmək, xilasedicilərin xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, kənara çıxmaq, belə hallarda faciə qaçılmaz olur. Küləkli havada dənizə girmək, ümumiyyətlə, olmaz. Çünki külək dalğaları vurur və o da özü ilə bərabər ətrafdakı əşyaları, hətta insanı dənizin dərinliklərinə aparır".

Bəs boğulmamaq üçün nə etməliyik?

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Kiçikxəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin şöbə rəisi Aqşin Əlili dedi ki, bu il boğulanların sayı heç də artmayıb: "Ötən ilin statistikasına diqqət edəndə bunu aydın görmək olur. Sadəcə, bu il bəzi yerlərdə kütləvi boğulmalar baş verdiyindən, bu, ictimaiyyətdə ajiotaj yaratdı. Qeyd edirəm ki, biz hər zaman əhaliyə təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməsi ilə bağlı xəbərdarlıqlar edirik. Əgər çimərlikdə xilasedicilər və xilasedici texnikalar yoxdursa, üzmə sərhədləri ilə bağlı xəbərdarlıqlar

yoxdursa, bu həmin çimərlikdə "çimmək olmaz" mesajını verir.

Bizim ölkə ərazisində 35 xilasetmə məntəqəmiz var. Bunun 25-i Bakı şəhəri və Abşeron rayonu ərazisinə düşür, digərləri isə bölgələrdədir. Bütün xilasetmə məntəqələrimizin xilasetmə əhatə dairəsi var. Məntəqələrdə 1000 m-lik məsafəyə nəzarət olunur. Məntəqələrin quruluşu da 3 qrupa bölünür. 1-ci qrup 1 kilometr, 2-ci 800 m, 3-cü qrup isə 600 m-lik məsafəyə nəzarət edir. Bu da məntəqəyə gələn insanların çoxluğundan aslıdır. Məsələn, Hövsan çimərliyi 3-qrup məntəqə çimərliklərinə daxildir. Bura gələnlərin sayı Mərdəkan çimərliyinə gələnlərin sayından dəfələrlə azdır. Əgər Buzovna çimərliyində 1 km- məsafəyə nəzarət varsa, kiçik çimərlikdə bu məsafə 600 m olur".

Aqşin Əlili qeyd etdi ki, vətəndaşlar bu xəbərdarlıqlara əməl etməmək istəmir: "Məsələn, küləkli havada vətəndaşlara xəbərdarlıq edirik ki, dənizə girməsinlər. Qanunvericilikdə də var ki, küleyin sürəti 10 metrəndən artıq olarsa, artıq dənizə girmək təhlükəlidir. Biz bunu vətəndaşlara bildiririk. Xilasedicilərimiz bunu bildirəndə bəzən təhqirlərə, kobud rəftarlara məruz qalırlar. İçkili vəziyyətdə dənizə girmək olmaz. Dəfələrlə bu cür xəbərdarlıq edilərsə baxmayaraq, insanlar buna əhəmiyyət vermirlər və dənizə çimməyə girirlər, bu çox təhlükəlidir. Ən əsası, bir çox hallarda valideynlər uşaqları sahilə, dənizdə çimərəkə nəzarətsiz buraxır ki, nəticədə bədbəxt hadisələr baş verir. Valideynlərin başı əlindəki mobil telefona qarşır, uşaq nəzarətsiz olduqundan dərinliyə gedir və boğulma olur. Həmçinin insanlar üzmə sərhədlərini keçməyə çalışırlar. Əsasən də gənclər bu qaydanı pozmağa, sanki başqasından daha yaxşı üzdüyünü, cəsarətli olduğunu göstərməyə çalışırlar".

Aqşin Əlili onu da qeyd edib ki, boğulma hadisələri yalnız nəzarətsiz ərazilərdə baş verir: "Bu il xilasetmə təhlükəsi ilə üzleşən şəxslər xilas olunub. Nəzarət etdiyimiz ərazilərdə ölümlə nəticələnən hadisə qeydə alınmayıb. Təsəvvür edin ki, həmin 236 nəfər nəzarət olunmayan ərazidə boğulma təhlükəsi ilə üzleşsəydi, bu 236 ölüm deməkdir. Statistika da bunu deməyə əsas verir ki, vətəndaşlar nəzarət olunan ərazilərdə istifadə etməlidir. Bəzən sosial şəbəkələrdə qeyd olunur ki, çimərliklərin əksəriyyəti pullu olduğu üçün pulsuz çimərliklərə üz tuturlar və orada nəzarət yoxdur. Təəssüf ki, ictimaiyyətdə bu cür yanlış fikir formalaşmışdır. Əminliklə deyirəm ki, xilasedicilərimiz nəzarət etdiyi məntəqələrin hamısı pulsuzdur. Sadəcə, çimərlik sahibləri göstərdiyi xidmətə görə pul alır. Daha bir məsələ, qeyd edirəm ki, Xəzərin bütün sahillərini xilasedicilərlə təmin etmək mümkün deyil və dünyanın heç bir yerində belə bir şey yoxdur. Ona görə də dövlət tərəfindən nəzərdə tutulmuş yerlər var, həmin ərazilərə getmək lazımdır. Lakin bəzi insanlar məhz nəzarətsiz ərazilərə üz tutur. Bu cür ərazilərdə suyun altından hansı proseslərin getdiyindən xəbərsiz olurlar. Lakin nəzarət olunan ərazilərdə güclü küləkdən sonra dalğalar əraziyə baxış keçirir. Çünki güclü külək nəticəsində suyun altında boğulma təhlükəsi əmələ gəlir ki, bunun da nəticəsində çuxurlar yaranır. Həmçinin sualtı axınlar baş verir ki, bunun da nəticəsində burulğanlar olur. Bəzən də dərinliyə gedəndə qəfildən böyük dərinlik müşahidə olunur. Məsələn, şəxs dənizdə çimərəkə dizindən olan dərinlik birləndirəndə böyüyür, insan sanki böyük xəndəyə düşür. Bütün bunların hamısı güclü külək nəticəsində yaranır. Yeni dalğa torpağı yuyur və orada quyular əmələ gəlir. Beləliklə, xilasedicilərimiz həmin əraziləri axtarıb tapır, təhlükəsizlik işləri aparırlar. Lakin nəzarətsiz ərazilərdə bu işlər görülmədiyindən bədbəxt hadisələr baş verir. Son vaxtlarda belə bir şey də yayılır ki, dənizdə suyun altından insanlar çəkib aparılır. Bu şeylər tamamilə absurddur. Vətəndaşlar qaydalarına, xilasedicilərin tələblərinə əməl etsələr, bu qədər boğulma hadisəsi olmaz".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Bayılın sürüşmə xətti üzrə evlər sökülüb

Sakin: "Ətraf evlər söküldüyü üçün sökülməyən evlərdə yaşamaq çətinidir"

Bayıl ərazisindəki sürüşmə zonasında yerləşən evlərin 80 faizə yaxını sökülüb. Bu barədə "Yeni Müsavat"a sakinlər özləri məlumat veriblər. Onlar bildiriblər ki, köçürülən ailələr kompensasiya ilə razılaşıblar. Lakin verilən məbləğlə razılaşmayanlar da var ki, onlar evlərini tərk etməyiblər. Rəsmi qurumların nümayəndələri həmin ailələri məcburi köçürmək niyyətində deyillər. Sakinlərə bildirilib ki, kim istəsə, onlar köçürüləcək.

Hazırda Bayıl yamacında sürüşmə xətti boyunca yerləşən evlərin, demək olar ki, hamısı sökülüb. Yerdə qalanların, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, evlərini tərk etmələri məcburi deyil. Lakin sakinlər bildirdilər ki, ərazidə yaşamaq üçün şərait olmadığından, evlərini tərk etməyə məcburdurlar.

Məlumat üçün qeyd edək ki, bu ilin mayında yayılan rəsmi məlumata görə, Azərbaycan Nazirlər Kabineti Bakının Səbəyəl rayonu, Bayıl sürüşmə zonasında yaşayan sakinlərin köçürülməsi üçün 9 201 533 manat vəsait ayırıb. Qeyd olunub ki, həmin ərazidə 98 ailə məskunlaşmış, onlardan 6-sı 2018-ci ildə köçürülüb, hazırda orada olan 92 ailədən 27-si məcburi köçkün ailəsidir.

"Maddi yardım hər bir ailəyə

35 min manatdan az olmayaraq ödəniləcək. Vəsait ailələrin bank hesablarına köçürüləcək. Evlərin sökülməsi, abadlıq işlərinin aparılması üçün də 250 min manat vəsait nəzərdə tutulub. Maddi yardım alan məcburi köçkünlərlə bağlı Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinə məlumat verəcək ki, nəzərə alınsın. Gələcəkdə ərazidə tikinti işlərinin aparılmasına ciddi nəzarət olunacaq, bu cür hallara yol verilməyəcək", - məlumatda bildirilib.

Sakinlərin dediyinə görə, ayrılan vəsaiti kvadrata bölən zaman müəyyən səhvlər ortaya çıxır: "Yaşayış yerlərinə 1000 manat hesablanır, zirzəmilərin, köməkçi tikililərin isə qiyməti başqadır. Həyətdə isə, ümumiyyətlə, pul vermirlər. Bütün bunlara

ümumi yanaşanda evin hər kvadratına təxminən 600-700 manat kompensasiya düşür. Kiçik evlərə verilən vəsaitin məbləği aşağı olduğu üçün ailələr narazılıq edir.

"Yeni Müsavat"a danışan sakin Elməddin Muradlı bildirib ki, hazırda yalnız Dövlət Dəniz Administrasiyasının yaxınlığında evlər sökülməmiş qalıb: "Bu ərazidə yaşayan sakinlər verilən

kompensasiya ilə razı deyillər. Onlar müxtəlif instansiyalara şikayət edib, narazılıqlarını bildirirlər. Qeyd edirəm ki, həmin ərazidə yaşayanlar orada 1960-cı illərdən məskunlaşmışlar. Hamısının

da qanuni sənədləri var. Telegülənin ətrafında olan evlərin isə 70 faizi sökülüb, qalanı da söküləcək üzrədir. Demək olar ki, sürüşmə xətti üzrə olan evlərin əksəriyyəti artıq mövcud deyil. Qərarda yazılmışdı ki, köçürülmə və sökülmə prosesi ilə bağlı dövlət tərəfindən vəsait ayrılıb. Ancaq belə bir şərait yaratdı ki, vətəndaşları özləri evlərini söküb apara da bilirlər, sata da. Köhnə tikinti materialı alan şəxslər var ki, onlar evlərin əksəriyyətini aldılar. Ev var ki, min manata, ev də var 3 min manata, 500 manata satıldı. Gəlib ümumilikdə materiallara ayrı-ayrılıqda qiymət qoydular. Kimsə başqa yerdə torpaq alıb tikəcəksə, özü söküb apardı. Yəni dövlət bu məsələlərə qarışmadı. Kompensasiyanı belə verirdilər ki, evi söküb, şəklini onlara təqdim edirdin. Ona görə də insanlar bir qədər əziyyət çəkirdilər. Çünki kirayə mənzildə qalmalı, evi sökməli, sonra kompensasiya almalıydılar. Yerdə 10-15 faiz müəyyən evlər qalır ki, onların da kommunal xətlərində problemlər var. Ətraf evlər söküldüyü üçün sökülməyən evlərdə yaşamaq çətinidir. Ərazidə siçovul, sahibsiz itlər və digər bu kimi heyvan və həşəratlar çoxalıb. Köçməyənlər artıq kompensasiya istəsələr də, aidyyəti qurumlar bildirirlər ki, nəzərdə tutulandan əlavə ödəniş olunmayacaq".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda kredit faizləri yüksək olduğu kimi, ipoteka kreditlərinin faizi də dünyanın əksər ölkələri ilə müqayisədə yüksəkdir. Belə ki, ipoteka krediti dünyanın çox ölkəsində evə qovuşmaq üçün ən yaxşı vasitələrdən sayılır. Məsələn, Danimarkada 0 faizlə ipoteka krediti verməyə başlayıblar. "Nordea Bank Abp" belə addım atmaq qərarına gəlib. Bank pullarının geri qayıtması üçün 20 il gözləməyə hazırdır. Aşağı faizlə kreditlərin verilməsi Danimarkada təsadüfi hadisə deyil. Məsələn, "Realkredit Danmark" 30 illik 0,5 faizə razıdır. Azərbaycanda isə ipoteka kreditləri 14 faiz civarındadır. Digər kredit növləri ilə müqayisədə bu, ölkə üzrə ən ucuz kredit növü sayılsa da, ipoteka müddətinin sonunda bəzən müştəri evin qiymətinin 120 faizi qədər də əlavə ödəmiş olur.

Son açıqlamaya görə, İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun xətti ilə indiyədək 26 min 848 ipoteka krediti verilib. Fondun vəsaitləri hesabına verilmiş ipoteka kreditləri üzrə məbləğ 1 milyard 324 milyon 736 min 210 manatdan çoxdur.

Bəs, görəsən, ekspertlər ipoteka kreditlərinin şərtlərindən razıdırlarmı?

Bu barədə "Yeni Müsavat"a danışan iqtisadçı-ekspert Vüsalə Əhmədova bildirdi ki, bu kreditlər adətən rəsmi əməkhaqqı yüksək olan vətəndaşlara verilir və nəticədə əhalinin əksər qismi üçün əlçatmazlıq təşkil edir: "İpoteka kreditləri üzrə 2018-ci ilin bəzi statistik göstəricilərinə nəzər salsaq görürük ki, həmin ilə də İpoteka və Kredit Zəmanət

Fondunun xətti ilə 392 milyon manat həcmində ipoteka krediti verilib. Verilən ipoteka kreditlərinin 109 milyon manatını güzəştli, 283 milyon manatını isə adi ipoteka kreditləri təşkil

mu gəlirinin 70 faizindən çox ola bilməz, bundan başqa, aylıq ödənişlərin həcmi ölkə üzrə müəyyən olunmuş yaşayış minimumunun 50 faizindən az götürülə bilməz. Borcalanın

rindən yararlanması üçün loyal ipoteka siyasətinin həyata keçirilməsi şərtidir. Ölkədə büdcə vasitəsilə sosial ipoteka kreditlərinin verilməsi mexanizmi təkmilləşdirilməlidir".

dəyərindən əlavə olaraq banka 45 min avro ödəmiş olur. Düşünək ki, həmin məbləğə Azərbaycanda ipoteka ilə ev alınıb. Vətəndaşımız ən yaxşı halda illik 8 faizlə banka hər ay

fiyyət idarəsinin (Central Intelligence Agency) "The World Factbook" ölkə sıralamasında illik 14 faizlik ipoteka faiz dərəcəsi ilə Azərbaycan 184 ölkə arasında 136-cı sırada yer alır.

Evsizlər üçün əlçatmaz olan ipoteka kreditləri: dünyada və bizdə faizlər

Ekspert bildirdi ki, Azərbaycanda ipoteka kreditləri ilə bağlı vəziyyət, hələ ki, ürəkaçan deyil

edib. Kredit götürənlərin iş yerlərinə görə pay bölgüsünə nəzər salsaq, onların 21 faizi hərbi sahədə, 20 faizi bank və sığorta qurumlarında, 13 faizi energetika sektorunda, 9 faizi hüquq-mühafizə orqanlarında, 4 faizi yerli və xarici dövlət qurumlarında çalışırlar. Güzəştli şərtlərlə ipoteka krediti alanların isə 73,7 faizini hərbi qulluqçular, 11,8 faizini dövlət qulluqçuları təşkil edir".

Ekspert bildirdi ki, Azərbaycanda ipoteka kreditləri ilə bağlı vəziyyət, hələ ki, ürəkaçan deyil: "İllik faiz dərəcələrinin yüksək olması kreditin aylıq məbləğinin haradansa orta aylıq əmək haqqına bərabər olmasına və hətta ondan da yüksək olmasına gətirib çıxarır. Kredit faizlərinin yüksək olmasından əlavə, şərtlər də kifayət qədər ağırdır. Məsələn, ipoteka kreditləri üzrə ödəniləcək aylıq məbləğ borcalanın aylıq məc-

yaşı qanunvericiliklə müəyyən olunmuş pensiya yaş həddindən çox olmamalıdır, daşınmaz əmlak, ipoteka ilə təmin edilən kreditin həcmindən az olmamaq şərti ilə sığortalanmalıdır, ipoteka krediti almaq istəyən şəxsin gecikmiş cari kredit öhdəlikləri olmamalıdır və s".

V.Əhmədova həmçinin vurğuladı ki, ölkədə büdcə vasitəsilə sosial ipoteka kreditlərinin verilməsi mexanizmi təkmilləşdirilməlidir: "İpoteka krediti götürənlərin aylıq gəlirinə nəzər salsaq, onların 51 faizinin məvacibi 1101 manatdan yüksəkdir, 17 faizinin maaşı 701-900 manat, 16 faizinin 901-1100 manat, 12 faizinin 501-700 manat arasında dəyişir. Rəqəmlərdən də görüldüyü kimi, göstərilən məvaciblər ölkədəki orta aylıq əməkhaqqını kifayət qədər üstələyir. Orta və aşağı gəlir qrupundan olan insanların da ipoteka kreditlə-

İqtisadçı onu da diqqətə çatdırdı ki, Avropa Birliyi ölkələrindəki ipoteka kredit faizlərinə nəzər salsaq görürük ki, bu ölkələrdəki faizlər daha çox simvolik xarakter daşıyır: "Avropa ölkələri əsasən sosial ipoteka modelini mənimsəyib desək yanlışdır. İpoteka faizləri burada bazar qanunları ilə tənzimlənir və əsasən 5 faizdən yüksək olmur. Məsələn, Almaniyada illik ipoteka kredit faizləri 0,90 faiz ilə 1,99 faiz arasında dəyişir. Almaniyada ipoteka ilə 200 min avro dəyərində bir mənzil alsanız, banklar sizə illik 0,90 faiz, ən çox halda isə 1,48 faiz ilə kredit verəcək. Belə olduqda kreditin aylıq ödənişləri 150 avro, ən yüksək halda 246 avro təşkil edəcək. Mənzil üçün ilkin ödəniş etsəniz, bu məbləğ daha da az ola bilər. Kreditin 25 illik olduğunu nəzərə alsaq, müddətin sonunda alman vətəndaşı evin

2.542 manat ödəməlidir. Müddətin sonunda isə evin dəyəri 762.920 manat ödəmiş olacaq".

İqtisadçı hesab edir ki, vətəndaşlarımız banklara aldıkları evin dəyəri ilə eyni məbləğdə və əksər hallarda da evin dəyərindən dəfələrlə yüksək faiz ödəmək məcburiyyətində qalırlar: "Bundan əlavə, mənzillərin hazırkı bazar qiymətləri də ölkənin mövcud iqtisadi vəziyyətini əks etdirmir. Mərkəzi Kəş-

Hətta Slovakiya (3,9%), Malta (4,18%), Latviya (4,5%), Çexiya (4,5%) və Estoniya (5,1%) kimi ölkələrdə illik ipoteka faiz dərəcələri bizdə olduğundan dəfələrlə aşağıdır. İllik 1,48% ilə Yaponiya və Almaniya siyahıya liderlik edirlər. Bu səbəbdən də, istər Avropa ölkələrində, eləcə də istər də Yaponiyada, eləcə də ABŞ-da satılan evlərin 90 faizindən çoxu ipoteka krediti vasitəsilə satılır".

□ Nərgiz LİFTİYEVA, "Yeni Müsavat"

2 nəfərin ölümünə səbəb olan "cərrah"la bağlı yeni gəlişmə

Sirus Qoçqani plastik əməliyyatları davam etdirir; həyatını itirənin vəkili təhdid olunur...

Azərbaycanda 2 pasiyenti cərrahiyyə masasında dünyasını dəyişən Sirus Qoçqani ilə bağlı maraqlı gəlişmə var. Onun köməkçisi və həyat yoldaşı ictimai vəkil Samir Zeynalova hədə mesajları yollayır, özü isə sertifikatıya şəhadətnaməsi ilə bağlı sualları cavablandırmaqdan yayınır.

Bu ilin mayında Sirus Qoçqaninin bıçağı altında, əməliyyat masasında Səhiyyə Nazirliyi Elmi-Təhqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutunun ginekoloqu Sona Gürgün Vəliyeva dünyasını dəyişib. "Baku Medikal Plaza"da baş tutan acı sonluqlu əməliyyatdan sonra Sona Gürgün Vəliyevanın yaxınları onun ölümündə plastik-estetik cərrah Sirus Qoçqanini, assistenti olan həyat yoldaşını suçlulandırdılar. Sona Gürgün Vəliyeva Sirus Qoçqaninin bıçağı altında dünyadan köçən ilk pasiyent deyil. Bundan əvvəl, 2017-ci ilin iyununda Sirus Qoçqaninin liposaksiya əməliyyatına götürdüyü 22 yaşlı model Leyla Orulu da dünya-

sını dəyişmişdi. Sona Gürgün Vəliyevanın ailəsinin nümayəndəsi olan Samir Zeynalov deyir ki, hər iki ölümlə nəticələnən əməliyyatdan əvvəl əməliyyatların keçirilməsinə əks göstəriş olub. Üstəlik, pasiyentləri əməliyyatın təhlükəsizliyinə inandırmaq üçün Sirus Qoçqaninin köməkçisi videolar da paylaşıb. Həmin videolardan birini də ictimai vəkil redaksiyamıza təqdim edib. Bundan başqa, Samir Zeynalov Sirus Qoçqaniyə sosial şəbəkələr üzərindən ünvanlanan ittihamlarla bağlı məlumatları da oxucularımıza təqdim edirik.

İctimai vəkil deyir ki, Sirus

← Olmuşuq yanında heç razı qalmadı...

Konul Zeynalova Dr.Siruz Qocxani. dəyərləndirdi — 1★
9 Sentyabr 2016, 17:14

Olmuşuq yanında heç razı qalmadıq. Hələ biz klinikada olanda 1 nəfərin burnunu əməliyyat etmişdi elə etmişdi ki, burun çəpərin də problem olmuşdu o xanımda gəldi dağıtdı ucurtdu klinikanı çıxıb getdi

Dr.Siruz Qocxani.
Həkim
6.161 bəyənmə

Qoçqaninin özü haqda açıqladığı məlumatlar şübhəlidir: "Təhsili, harada çalışması ilə bağlı qeydləri var. Yazır ki, İranda bir klinikada çalışıb - Kuhenur. Araşdırdım, elə bir klinika yoxdur. Digər tərəfdən qeyd edib ki, bir ilin ərzində həm Bakıda, həm də İranda çalışıb. Bu necə olub? O da bilinmir".

Samir Zeynalov Sona Vəliyeva Gürgünün əməliyyatından əvvəl əks göstərişlərin olmasını xüsusi olaraq diqqətə çatdırıb. Sitat: "Sona Vəliyeva Gürgün 08.12.2018-ci il tarixdə və eləcə də əməliyyatdan bir müddət öncə "Baku Medical Plaza"da üreyin "Sutkalıq Holter EKQ" müayinəsindən keçib. 08.12.2018-ci il tarixdə üreyin kardioloji müayinəsinə əsasən Sona Vəliyeva Gürgündə "19 Sinus taxikardiya epizodu, eləcə də 99 bradikardiya epizodu" qeydə alınıb. Bu kardio-patoloji faktlar isə Sona Vəliyeva Gürgündə aritmiya xəstəliyinin olmasını təsdiq edir. Aritmiya - normal ürək ritminin müntəzəmliyi və ya tezliyinin, həmçinin üreyin elektrik keçiriciliyinin istənilən pozulmasıdır... Göründüyü kimi, əməliyyat üçün kifayət qədər əks göstərişlərin mövcud olmasına baxmayaraq, "Baku Medical Plaza"nın "həkimisi" Sirus Qoçqani mərhumə Sona Vəliyeva Gürgünü həyatı ilə risk edərək nəticədə onun dünyasının dəyişməsinə bəis-

kar olub".

Samir Zeynalov deyir ki, "Əhalinin Sağlamlığının Qorunması Haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 25-ci maddəsinə görə, hər bir vətəndaş müayinənin nəticəsi, xəstəliyin diaqnoz və proqnoz, müalicə üsulları və bununla bağlı risk dərəcələri, aparılmış müalicənin nəticəsi haqqında məlumatlar da daxil olmaqla sağlamlığının vəziyyəti barədə özü üçün səmərəli formada məlumat almaq hüququna malikdir: "Həmin qanunun 59-cu maddəsinə əsasən, tibb və eczaçılıq işçiləri öz peşə vəzifələrini lazımi səviyyədə yerinə yetirmədikdə, sağlamlığın qorunması sahəsində vətəndaşların hüquqlarının pozulması hallarında qanuna uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar".

Yada salsaq ki, Qoçqani ölkəmizdə liposaksiya (piy sovrurma) kimi ağır, riskli əməliyyatları gerçəkləşdirməkdə davam edir. Üstəlik, İranın Azərbaycandakı səfirliyi model Leyla Orulun ölümündən sonra Sirus Qoçqaninin cərrah olmadığı haqda açıqlama da verib. Amma bu, Sirus Qoçqaninin Azərbaycanda cərrahlik praktikasına son qoyulması ilə nəticələnməyib. Onun əlinə aldığı cərrah bıçağı altında isə Azərbaycan vətəndaşları can verməkdədirlər.

□ E.MƏMMƏDLİYEV, "Yeni Müsavat"

Qırğıstanın sabiq prezidenti Almazbek Atambayev habsindən bir həftə ötdü. Yada saraq ki, avqustun 7-də Almazbek Atambayev tutulması ilə bağlı Koy-Taş kəndində yerləşən iqamətgahına ölkənin təhlükəsizlik orqanlarının əməkdaşları tərəfindən hücum olub. Qarşdurma nəticəsində azı 52 nəfər yaralanıb, bir nəfər ölüb. Səhəri gün sabiq prezident hüquq-mühafizə orqanlarına təslim olub. Sabiq prezidenti konvoyun müşayiəti ilə Bişkekə aparılıb.

də ciddi rezonans doğurub və bezi həbsxana rəisləri işdən qovulub. Ölkə parlamentində müdafiə və hüquq-mühafizə orqanları ilə iş üzrə komitəyə rəhbərlik edən deputat Tınıçbek Akmatbayev oktyabrın 19-da qiyamdan sonrakı vəziyyətlə bağlı parlamentdə məruzə etmək üçün şəxsi mühafizəsi, köməkçiləri, prokurorluq əməkdaşı ilə 31 sayılı həbsxanaya gedir. Onu Penitensiar Xidmətin rəisi İkmattulla Polatov da müşayiət edir. Həbsxana rəhbərliyi deputatın bu kolona getməməsi üçün mürciət etsə də, komitə sədri inad

Atambayev, "qanundankənar oğru" Əziz və "Lotu Quli"...

Qırğıstanın sabiq prezidenti Almazbek Atambayev habsindən əvvəl Putinlə nələrdən danışmış?

Keçmiş prezident dövlət çevrilişinə cəhdə və qətl törətməkdə günahlandırılır. Bu barədə Baş Prokurorluğun Operativ-Axtarış Xidməti və İstintaq Fəaliyyəti üzrə rəisi Zamir Beyşekyev məlumat verib. Bundan başqa, Atambayev kütləvi qarışıqlıq yaratmaqda, qətlə və ölümə səbəb olmaqda ittiham edilir. O həmçinin hökumət nümayəndələrinin girov götürülməsində, onlara qarşı zorakılıq tətbiq etməkdə günahlandırılır. Keçmiş prezident korrupsiyada və kriminal avtoritet Əziz Batukayevi habsdən qanunsuz azad etməkdə ittiham olunur.

Məhkəmənin qərarı ilə Atambayev ən azı avqustun 26-dək Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin istintaq təcridxanasında saxlanılacaq.

***

"Yeni Məsəvat" bildirir ki, sabiq prezidentin habsinin müxtəlif KİV-lərdə ciddi müzakirəsi davam edir. Bildirilir ki, ötən ayın sonu o, Moskvada Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə görüşüb. Həmin ərəfədə Qırğıstanın hazırkı prezidenti Sooranbay Jeenbekov də Kremldə olub. İddia olunur ki, Rusiya prezidenti Atambayev üçün hazırkı prezidentdən xahiş edib. Amma Sooranbay Jeenbekovun cavabları və arqumentləri daha tutarlı olub və Atambayev Kremldən əliboş qayıdıb. Bu səbəbdən də sonadək silahlı müqavimət göstərən və elə Rusiya tərəfinin danışıqlarından sonra silahı yerə qoyub. Qırğıstan tərəfi sabiq prezidentin ölkəni qarışdırmaqda, silahlı çevrilişdə günahlandıraraq, bu da Rusiyanın ondan üz döndərməsi üçün kifayət edib. Təsədüfi deyil ki, həm Putin, həm də baş nazir Medvedev açıqlamalarında Qırğıstanın stabilində maraqlı olduqlarını deyiblər. Görünür, indiki prezident Rusiya tərəfinə ədalətli məhkəmə sözü verib. Atambayev ailəsinin təhlükəsizliyinə də qarantıya verildiyi deyilir. Atambayev əmlakının əsas hissəsinə həbs qoyulub.

Bu barədə ölkənin baş prokuroru Otkurbek Camşidov məlumat verib. Baş prokurorun sözlərinə görə, hazırda üzərində həbs qoyulan əmlakların sayı 120-dir.

***

Keçmiş prezidentə ən ilginç

ittiham kriminal avtoritet Əziz Batukayevi habsdən qanunsuz azad etməkdir. Bu iş üçün onun 1,5 milyon dollar rüşvət aldığı deyilir.

Cinayət aləmi hələ 1993-cü ildə Moskvada "qanuni oğru" adı alan Əzizin tacını tanımayıb. İddialar var ki, "samozvanets"i cəzalandırmaq üçün dövrün ən tanınmış kriminal generaları - "Dato Taşkentski" və "Yaponçik" onunla görüşüblər də. Amma fakt faktlığında qalır ki, o, son illərdə Qırğıstanın yeganə "qanuni oğru" hesab edilir. Əziz başına topladığı adamlara da "qanuni oğru" ideyası ilə yaşamağı deyil, "blatnoy" - "yaxşı oğlan" olmağı tövsiyə edib. Məhz bu səbəbdən onu bezi hallarda "vor vne zakona" da adlandırırlar. Onun haqqında "Çuy Al Kaponesi", "Mərkəzi Asiyanın smotryayuşisi" kimi epitetlər də işlənib.

Əziz Batukayev 1966-cı il aprelin 30-da Qırğıstanın Tokmak Çuy vilayətində doğulub. 1990-cı ildə rəhbərlik etdiyi klan əsasən narkotikə, reket və sifarişli qətlər həyata keçirib. Çuy vilayətinin cənubuna tam nəzarət edən Əzizin özünü İssik-Kulun ağası sayan Rispek Akmatbayevlə konflikt yaranıb və bu, onların ikisinin də taleyini dəyişən qatı düşmənçiliyə çevrilib.

Əzizin böyük qardaşı, klanın əsas üzvlərindən olan Alaudin 2002-ci ildə Tokmak qənd zavodunda güllələnir. Dəfn mərasimində Əzizin özünü də öldürmək istəyirlər, onun "Mercedes"i güllələrdən deşik-deşik olsa da, özü salamat qala bilir, amma iki yaxın

edir. Deputatın nəyə görə 31 sayılı həbsxanaya getmək istərini məlum idi. Çünki onun qardaşı Rısbekin qatı düşməni, narkotik alverinə görə tutulan Əziz məhz həmin həbsxanada cəza çəkirdi...

Oktyabrın 19-da səhər deputat və onu müşayiət edən 5 nəfərlə 31 sayılı kolona gedirlər. Deputatın yanında olanlar və mühafizəçisi qanunlara zidd olaraq "zon"la silahla girir. Məlumatla görə, deputat burada dustaqlarla sət dilə danışır. Onlar kolonun çıxış qapısına gələrkən dustaqlarla dava düşür. Silahlı qarşıdurmada deputat və onun yanındakılar öldürülür, həbsxana rəisi isə ağır

qohumunu itirir. 2003-cü ilin noyabrında onun yeznesi Xavadji Zaurbekov da bu amansız düşmənçiliyin qurbanı olur.

Rispek də bu müharibədə çox yaxın adamlarını itirir. Onun gənc yaxın qohumu gecə barından çıxarkən öldürülür. Sonra onun maşını əvvəl qumbaraatlarla atəşə tutulur. O, daha bir sui-qəsdə yaralananda da, aradan çıxıb qurtulur. Nəhayət, qana-qan günü də yetişir və bu hadisə bütün kriminal aləmin diqqətini Əzizə yönəldir. Hələ də bir çox sirləri açılmayan həmin hadisənin təfərrüatlarını oxuculara təqdim edirik.

2005-ci il oktyabr ayının 15-də Qırğıstanın paytaxtı Bişkekədən 2 kilometr aralıda yerləşən Moldavanovkadakı həbsxanada qiyam baş verir. Dustaqlar həbsxana rəisinin məbuslarla qəddar davranışına etiraz olaraq bunt edirlər. Bu hadisə ölkə

yaralanır.

Həbsxanada yenidən bunt qalxır. Xüsusilə təyinatlılar həyəcan sığınalı ilə ayağa qaldırıldı da, hücum olmur.

Ölkənin o zamankı baş naziri Feliks Kulov şəxsən həbsxanaya gedir və ölənlərin meyitinin verilməsi üçün 2 saatadək danışıqlar aparır. Nəhayət, 3 nəfərin meyiti və yaralı rəis təhvil verilir. Meyitlərə baxış keçirilərkən onların hamısının güllə yarasından öldüyü məlum olur. Ağır xəsarət alan Penitensiar Xidmətin rəisi də bir neçə gün sonra vəfat edir.

Qırğıstan prezidentinin göstərişi ilə bu hadisə ilə bağlı araşdırma başlayır. 2006-cı ilin avqustunda Alamund Rayon Məhkəməsinin aralarında Əzizin vətəndaş nikahında olan arvadı olmaqla ümumilikdə 38 nəfərin məhkəməsi keçirilir. Rısbek Akmatbayev ciddi söylərinə

Bayram günlərində 19 nəfər yol qəzasında ölüb

Qurban bayramı günlərində ölkə ərazisində baş verən yol-nəqliyyat hadisələrinin statistikasına açıqlanıb. Daxili İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, son dörd gündə respublikanın avtomobil yollarında 15 yol qəzası qeydə alınıb. Nəticədə 19 nəfər ölüb, 14 nəfər xəsarət alıb.

Beyləqan sakini həmyerlisini qətlə yetirib

Beyləqan rayonunda qətl hadisəsi baş verib. "Report"un Qarabağ mərkəzinin verdiyi məlumata görə, hadisə rayonun Kəbirli kəndində qeydə alınıb. Beyləqan sakini həmyerlisi Savalan Qasımov bir neçə bıçaq zərbəsi vurub. Yaralı S.Qasımov xəstəxanaya çatdırıldı da, həkimlər onun həyatını xilas edə bilməyiblər. Rayon prokurorluğunda cinayət işi başlanılıb, araşdırma aparılır.

İsmayılıda intihar-toyu olacaqdı, özünü asdı

İsmayılıda intihar hadisəsi baş verib. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, hadisə rayonun Şəyan kəndində qeydə alınıb. 1986-cı il təvəllüdü Piriyev Səbuhi Arif oğlu özünü həyətdə olan qoz ağacından asaraq intihar edib. Kənd sakinlərinin sözlərinə, özünü öldürən S.Piriyev nişanlı olub və yaxın günlərdə toyu olacaqmış.

Biləcəri deposunda faciə

Biləcəri rayonu Biləcəri qəsəbəsində yerləşən vaqon deposunda bədbəxt hadisə baş verib. "Report" xəbər verir ki, 27 yaşlı Məmmədov Əli Niftəli oğlu iş zamanı depoda iki qatarın arasında sıxılmış vəziyyətdə qalıb. Yaralı təcili tibbi yardımın köməklili ilə xəstəxanaya çatdırılıb. Həkimlərin sayına baxmayaraq, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Sumqayıtda Çeçenistan vətəndaşı öldürüldü

Sumqayıt şəhərində qətl hadisəsi baş verib. "Report"un məlumatına görə, hadisə Hacı Zeynalabdin qəsəbəsində baş verib. Rusiya Federasiyası Çeçenistan Respublikasının vətəndaşı, 1975-ci il təvəllüdü Bislan Bakayev iş yoldaşları ilə qəsəbədə yeyib-içdikdən sonra münafiqə zəminində hələlik şəxsiyyəti məlum olmayan şəxs tərəfindən qətlə yetirilib.

Bakıda işçi şirkətdən 13 min manatlıq içki oğurladı

Paytaxtda şirkət rəhbəri işçidən polisə şikayət edib. "Report"un xəbərinə görə, Nərimanov rayonunda yerləşən "AzFruit" şirkətinin rəhbəri S.Məlikov şikayətində bildirib ki, bu qurumun əməkdaşı R.Hüseynov şirkətin anbarından 3 ədəd soyuducu və 13 min manatlıq spirtli içki oğurlayıb.

baxmayaraq, qardaşının qatilinə məhz Əziz olduğunu sübuta yetirmək mümkün olmur. Deputatın ölümünü həmin kolonda cəza çəkən "İyirmilik" ləqəbli çeçen - Rustam Abdulin öz üzərinə götürür.

Məhkəmə baş verənlərdə Əziz Batukayevi günahlandıraraq ona 16 il 8 ay 15 gün həbs cəzası verir.

Onun azadlığa buraxılması üçün xüsusilə Çeçenistan prezidenti Ramzan Kadirovun ciddi iş gördüyü deyilirdi. Mətbuat yazırdı ki, hakimiyyətin Əzizi xəstə adı ilə (onun leykoz və serrozdan əziyyət çəkdiyi deyilirdi) buraxılması, sadəcə, gülməli bəhanədir.

Moskvada azərbaycanlı "qanuni oğru" Nadir Səlifov ("Lotu Quli") və Əziz Batukayev arasında

gərginlik olması barədə bir müddət əvvəl xəbərlər vardı. Bildirilirdi ki, qarşıdurma Moskvanın üç bazarı üstündə yaranıb. Əziz bazarlarda "Quli"nin adamlarının möhkəmləndiyinə məhəl qoymayıblar. Baş verənlər barədə Əzizin izahatını gözləməyən Quli özü ona zəng vurub. Çeçen avtoritet kobud tərdə obyektlərin ona çatdığını bildirib. Nadir Səlifov cavabında söz verib ki, bunun mütləq qarşılığı olacaq. Bundan sonra kriminalın münasibəti haqda heç bir müfəssəl məlumat yoxdur.

***

...2013-cü ilin martında onu azadlığa buraxanda həkimləri deyirdi ki, Batukayev sayılı günləri qalıb. O vaxtdan 6 il keçib və indi bu məsələ sabiq prezident Atam-

Elan

Kazimov Mitəlif Kazım oğlunun adına olan Səməd Vurğun küçəsi 39 ünvanının çıxarışı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

*****

Ağdaş rayon Kotarx kəndində Lətifov İntiqam Yaqub oğluna məxsus JN 0042 sayılı dövlət aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

“Qarabağ”ın APOEL-ə Bakıda uduzması şok effekti yaratdı və bundan doğan məyusluğu, küskünlüyü anlamaq lazımdır. “Qarabağ” birinci dəfə deyil Bakıda uduzur, əlbəttə, sonuncu da deyil. Amma yunan Kiprində qalib gəldiyi kluba Bakıda uduzmasını həzm etmək çətindir və bunu indi “kişi uduzmağı bacarmalıdır”, “gücümüz çatmadı” və sair kimi özünü müdafiə açıqlamaları və rən klub üzvləri tez anlaşırsa yaxşıdır...

“Qarabağ” qəsdənmi uduzdu?

APOEL-lə Bakıdakı oyunda əzmkar “Qarabağ” getmiş, onun yerinə tənbel, meydanda “qaraltı” edən bir klub gəlmişdi...

Rəşad Sadıqov kimi təcrübəli müdafiəçi qapıya doğru getməyən, loru dillə desək, rəqib oyunçunu yanpörtü vəziyyətdə niyə yerə yıxdı, buna cavab tapmaq çətindir...

“Qarabağ” niyə uduzdu ki? Çünki ÇL qrup mərhələsində 5 uğurlu oyun keçirən klub...meydanda sanki yox idi. Topa nəzarət bir qırağa, top ayaqlarına düşəndə də onu asanlıqla rəqibə verirdilər. Əzmkar “Qarabağ” getmiş, onun yerinə tənbel, meydanda “qaraltı” edən bir klub gəlmişdi. Nə lazım idi “Qarabağ”a? Qalibiyyət? Yox! Heç-heçə? Heç bacarmadınsa, o da yox! Bəs nə? 0:1-lik məğlubiyyət! Bunu bacarmayan klubun ÇL-də nə işi var? 0:1 uduza bilməyən klub Avroliqanı qrupuna düşə biləcəkmi? Düşsə, nə edəcək ki?

Sərtidirmə cümlələr? Sərtidir. O yunan klubunun oyunçusunun ikinci topu vuranda “ürəyini zə bıçaq vurdum” işarəsini unutmaq necə, asandı mı? Bu məğlubiyyəti “yemək” olmur, bu nə “Qarabağ”a yaraşdı, nə meydana toplaşan azarkeşə...Bu səbəbdən artıq “Qarabağ” qəsdən uduzdu”, “klubda Qurban Qurbanovdan başqa dikte edən(lər) oyunçu(lar) var” kimi iddialar ortaya çıxıb. Bunların heç birinə mən inanmır, çünki Qurban Qurbanovun avtoritetinə şübhəm yoxdur. Amma klub qəfildən bu cür geriliyirsə, o za-

man bu cür başlan qarşıduran iddialar, şeyiələr də meydana çıxır...

Biz dünyanın ciğal azarkeşi deyilik. “Real”ın da öz meydanında təkrar oyunda uduzmasını görmüşük, “Barselona”nın da, “Bavariya”nın da...Amma “Qarabağ”ın şansının içine bu cür gül qoymasını güllə qarşılamaq olmur! O səbəbdən tənqidlərə də, haqlı-haqsız “güllələrə” də hazır olunlar...İndi fürsətilər də başlayırlar: biri AFFA rəhbərliyini hədəfə alır, biri başqasını. Yenə köhnə-yeni intriqalar, Premyer-liqanın səviyyəsi və sairə...Bunlar bizlik söhbət deyil...Bizə “Qarabağ” lazımdır!

“Krasnodar”la “Portu”nun ötən həftə Rusiyada keçirilən oyununa baxmışdım. Son deqiqədə qapılardan bir top buraxıldı. Portuqaliyada 3:2 qalib gəldilər, mərhələ keçdilər. Niyə biz “Portu”nu misal çəkməliyik, onların da öz meydanında uduzmalan ilə təskinlik tapmalıyıq. Biz “Krasnodar”ı misal çəkməliyik. Çünki əzmkarlıq göstərdilər. “Qarabağ” isə bunu göstərə bilmədi! APOEL Bakıda öz meydanından yaxşı futbol sərgilədi, amma əjdaha-filan deyildilər, “Qarabağ” yaxşı oynamadı. Üs-

təlik də bağışlanmaz səhvlərə yol verərək...

Rəşad Sadıqov kimi təcrübəli müdafiəçi qapıya doğru getməyən, loru dillə desək, rəqib oyunçunu yanpörtü vəziyyətdə niyə yerə yıxdı, buna şəxsən mən cavab tapa bilmədim. Bu cür həlledici oyunda rəqibə 100-də 100 qol vəziyyəti olmadan penalti qazandırmaq anlaşılmalıdır. Zubir rəqibi yaxşı aldadır, amma zalım oğlunun topa zərbəsi yox! Bir dəfə zərbə möv-

qeyindən topa elə zəif toxundu ki, elə bil futbolcu ayağı deyil. Miçel saysız top itkisi etdi, ele oyunun sonuna yaxın meydana buraxılan yerlisi Kintana da. Qurban Qurbanov əvəzəlmələri şansa buraxdı: o çəkisini hələ də artmamış yeni transferi meydana buraxmağa başqa nə rəng verənsən?

“Qarabağ” APOEL səddini keçsəydi də, “pley-off”da daha güclü “Ayaks”la qarşılaşacaqdı və uduzacaqdı” kimi öncəgör-

mələrdə var. Həqiqətən də uzaq deyil. Amma “Qarabağ” bu üzərindəki “qara bulud” nədir, onu atlatmasa, növbəti mərhələdə də çətin olacaq.

Məlumdur ki, “Qarabağ” Şimali İrlandiyanın “Linfil” klubuna rəqib olub. İlk qarşılaşma avqustun 22-də səfərdə, cavab görüşü isə bir həftə sonra Bakıda keçiriləcək.

Sportinfo.az xəbər verir ki, əsas 1886-cı ildə qoyulan “maçlar” son mövsümü ölkə çempionluğu ilə başa vurub. Devid Hilinin baş məşqçisi olduğu britaniyalılar ev oyunlarını 18400 nəfərlik “Vindzor Park”da keçirirlər. 53 dəfə ölkə çempionu adını qazanan rekordçu “Linfil” 23 dəfə mövsümü gümüş medallarla başa vurub. Ölkə kubokunu qazanma sayına görə də rekord vurublar - 43 dəfə. Bu kollektivin əsas uğurları yalnız ölkədəxili yarışlarda qeydə alınıb.

Komanda avrokuboklarda 1959/1960-cı illər mövsümündən çıxış edir. İrlandların avrokuboklarda ən yaxşı nəticəsi 1966/1967-ci illər mövsümündə Çempionlar Liqasının finalına vəsiqə qazanmalarıdır. Cari Çempionlar Liqasına 2-ci mərhələdə “Rusenborq”la duella başlayan “Linfil” Norveç klubunun qarşısında aciz qalıb - 0:2 və 0:4. Mübarizəni Avroliqada davam etdirmək imkanı qazanan şimali irlandlar 2-ci

seçmə mərhələdə Farer adaları təmsilçisi “Torshavn”ı çətinliklə üstələyib - 1:0 və 2:2. Pley-offa vəsiqə uğrunda isə Monteneqro “Sutyaska”sı ilə mübarizələrdən qalib ayrılıb - 3:2 və 2:1.

“Linfil”i Azərbaycan çempionu “Qarabağ”ın tam dişinə görə - pley-offda düşə biləcək ən ideal rəqib hesab etmək olar. Azərbaycan və Şimali İrlandiya milli səviyyədə bir neçə dəfə qarşılaşsa da, klub səviyyəsində bu, 2-ci duel olacaq. Məhz Qurbanovun komandası 2010/2011-ci illər mövsümündə Avropa Liqasının 2-ci təsnifat mərhələsində “Portadaun”u mübarizədən kənarlaşdırıb. Səfərdə irlandlara Əfran İsmayılovun dublu sayəsində 2:0 hesabı ilə qalib gələn ağdamlılar Tofiq Bəhramovdakı cavab oyununda “sülh”ə razılaşmışdı - 1:1. İnandırıcı ki, “Qarabağ” avrokuboklarda ardıcıl 6-cı mövsüm qrup mərhələsində oynamaq şansını əldən verməyəcək.

“Linfil”in baş məşqçisi Devid Hili yerli mətbuata açıqlama verib. Hili “Qarabağ”la oyunu səbirsizliklə gözlediklərini bildirib: “Sutyaska” ilə görüş haqda yaxşı sözlər deyə bilərəm. Futbolçularımız bütün tapşırıqları lazımcına yerinə yetirdilər. Biz böyük heyəcanla “Qarabağ”la oyunu gözylirik”.

Orxan ƏLİYEV,
“Yeni Müsavat”

MÜSAVAT

Son səhifə

N 168 (7338) 15 avqust 2019

Xroniki yorğunluq xərçəng xəstəliyinin əlaməti çıxdı

İngiltərənin Mil-ton-Kins şəhər sakini 10 il boyunca beyindəki xərçəng əlamətlərini xroniki yorğunluq kimi qəbul edirdi. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verir. 32 yaşlı Emili Korriqan dörd uşaq anasıdır və güclü baş ağrıları, baş dönməsini erkən yaşda analığın stresi ilə əlaqələndirirdi. "Mənim başım o qədər tez-tez fırlanırdı ki, bəzən tam gücsüz vəziyyətə düşürdüm. Mənə elə gəlirdi ki, bu, bütün analara xas cəhətdir".

Korriqanın beyindən 2015-ci ilin iyul ayında şiş tapıldı. Həmin vaxt onu təcili şəkildə xəstəxanaya yerləşdirdilər. Qadın bir-birinin ardınca iki beyin əməliyyatı keçirdi. Onlardan biri də ötən ilin oktyabr ayında baş tutdu.

Britaniyalı qadın 30 şüa terapiyası keçirdi və indi isə kimyəvi müalicə kursu keçirir. Korriqan öz təcrübəsini bütün detalları ilə paylaşmışdır. Buna səbəb ətrafındakı qadınların da həddən artıq yorğun keçən günlərinə diqqət çəkmək olub. O bildirib ki, heç də bütün yorğunluqlar, baş dönmələri ana olmaq, ev qayğılarını həll etməyin ağırlığı ilə bağlı deyil.

Daha öncə xəbər verilmişdi ki, Böyük Britaniya sakininin gözlərinin qıçıqlanması beyindəki şişin əlamətlərindən biridir. Cərrahlar xoşxassəli şişi beyindən çıxarıblar və xəstəni də müalicə ediblər.

Qadın ayını çiməzdirəmək üçün çimərliyə gətirdi

Rusiyanın Volqoqrad vilayətindəki Uryupinskədə bir qadın ictimai çimərliyə ayı gətirib. Çimərlikdəki şahidlər tərəfindən çəkilən videodan görünür ki, heyvan çimərlik sahilinə gəlir və çimməyə başlayır. Ətrafdakı insanlar heyvandan kənar dayanmağa çalışsalar da, ayı buna məhəl qoymadan, ətrafdakıların rəyinə əhəmiyyət vermədən suda "üzməyə" davam edir. Çimərlik ziyarətçiləri ayı qorxutmaq üçün onun üstünə su çiləyirlər.

Daha öncə xəbər verilmişdi ki, Amerikanın Kolorado ştatında bir ayı yemək axtarmaq istəyi ilə mağazanın içi marihuana ilə dolu zibil yepşiyini aşırıb. Kadrlardan

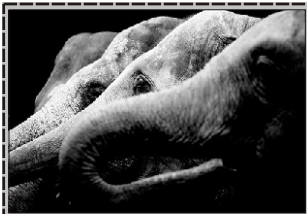
görünür ki, heyvan necə vedrələri incələyir. Bu ayını mağazanın ərazisinə daxil olur və oradakı yeşikləri, vedrələri incələyir. Bu ayını Kolorado küçələrində ilk dəfədir görürlər.

Bu xəstəlik ona 4 aydır yemək yeməyə imkan vermir

Niderland sakini Kelli Bekers dörd ay yarım yemək yeyə bilmədiyi xəstəliyi barədə danışmışdır. Onunla "Daily Mail" jurnalının əməkdaşları danışmışdır. Bekers nadir görülən mədə-bağırsaq xəstəliyinə görə yeməkdən imtina edib. Doğuluşdan bəri onda mədə-bağırsaq problemi olsa da, son aylarda xüsusən qabarıq olub. 21 yaşlı holland qız özü ilə xüsusi cihaz gəzdirir. Bu da onun mədə-bağırsağındakı axıntıları təmizləyir.

Qız etiraf edib ki, bir neçə dəfə az qala bədəndəki kateterlərə görə şoka girib. Qız ötən ay ölümün bir addımında olub: "Üreyimdən üç santimetr məsafədə olan kateterə infeksiya düşmüşdü. Valideynlərim də mənimlə sağollaşdı. Düşünürdü ki, qızlarının son günlərində". Buna baxmayaraq, Bekers maksimal şəkildə tam yaşamağa çalışır. O qeyd edir ki, yeməkdən ötrü danıxmır. Amma dostları və ailəsi birgə ailə yeməklərindən ötrü danıxır. Qız işləyə bilmir. Amma xəstəliyi ilə bağlı mühazirələrə qatılır və idman klubunda yardım edir. Bu yaxınlarda Bekers Lifke adlı müalicəvi it alıb və indi valideynlərindən ayrı yaşayır. İtin funksiyası onu düşə biləcəyi depressiyalardan xilas etməkdir. İt eyni zamanda həyəcan təbili çala bilər. Əgər qız özünü pis hiss etsə, it dərhal ətrafdakıları yardıma çağırır, eyni zamanda məişət texnikasından istifadə edə bilər.

Ac fil düyü qoxusunu hiss edib, evə hücum çəkdi

Hindistanın Carkxand ştatında balaca fil bir uşağı tapdı. Bu barədə "Hindustan Times" nəşri xəbər verir. Fil gecə yarısından sonra kəndə gəlib. Bişmiş düyü qoxusunu diyan kimi o, 11 yaşlı Amrita Tirkinin yaşadığı evə girib və mətbəxə doğru hücum edib.

Heyvan heç kimə məhəl qoymadan mətbəxin altını üstünə çevirəndə isə qızın atası küçəyə doğru qaçıb ki, ailənin bütün üzvləri evdən çıxıb bilsinlər. Qaranlıqda Amrita filin fərq etməyib və birbaşa ona doğru gedib. Yerli sakinlər narahatdırlar ki, heyvan kəndə doğru qaçışlar edəcək.

2018-ci ildə xəbər verilmişdi ki, Taylandın Kançanaburi bölgəsində gözetçilər meşədəki filləri qorxutmaq üçün partlayış təşkil ediblər. Heyvanlar ordan qaçsalar da, insanlar da ciddi xəsarət alıblar.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bədənimizdəki damarların ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu uzunluq ilə dünyanı 3 dəfə dolaşmaq olar.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, əgər dünya düz olsaydı 60 km uzaqdakı şam işığını görə bilərdi.
- * İnsan beyni dəqiqədə 1000 kəlmə oxuya bilər.
- * İnsan saç 12 ton çəkisi olan yük qaldıra bilər.
- * İnsan bədənindən 30 dəqiqədə çıxan enerji ilə 4 litr su qaynatmaq olar.
- * İnsan bədənində şimpanzedə olan qədər tük var. Lakin onların çoxu görünmür.
- * İnsan sümüyü qranit kimi möhkəmdir. Sümük 9 ton yük qaldıra bilər.
- * İnsan beyni kompüter olsaydı saniyədə 38 katrilyon iş görə bilər. Dünyanın ən güclü kompüter olan "BlueGene" bu rəqəmin 2/1000 görə bilər.
- * Körpələrin əksəriyyəti mavi gözlü doğulur. Lakin ultrabənövşəyi işıqların təsirindən rəng dəyişir.
- * Bir dırnağın tam böyüməsi üçün 6 ay lazımdır.
- * Böyrəklərimizdə 2 milyona yaxın filtr var ki, onlar da hər dəqiqədə 1,3 litr qan təmizləyir.
- * Hər bir insanın özünə xas qoxusu var. Bu qoxu ancaq əkilərdə eyni ola bilər.
- * Çox yuxu görmək yüksək IQ səviyyəsindən xəbər verir.
- * Səhər yuxudan duranda 1 sm daha uzun olur. Bunun səbəbi onurğa qığırdaklarımızın gün boyunca yığılmasıdır.
- * Bədənimiz hər saniyə 25 milyon yeni hüceyrə istehsal edir.
- * İnsan beyni bütün bədən oksigeninin 20 faizini təkbaşına istifadə edir.
- * Bəzi qadınlar çox insanla müqayisədə dünyanı daha rəngli görürlər. İnsanların əksəriyyətində 3 tip rəng qəbul edici olsa da, az qism qadınlarda bu say 4-5 arasında olur.

Bu ölkənin qadınlara təbii doğuş qadağandır

Braziliyada qeysəriyyə əməliyyatlarının sayını azaltmaq üçün yeni qanun qüvvəyə minib. Hakimiyyət ölkədə bu əməliyyatlarla bağlı ciddi artım olduğu üçün belə qadağaya ehtiyac duyub. Hazırda Braziliyanın özəl klinikalarında qeysəriyyə əməliyyatı ilə uşaq dünyaya gətirənlər ümumi doğumların 85 faizini təşkil edir. Dövlət səhiyyə müəssisələrində isə bu rəqəm 45 faizdir. Yeni qaydalara görə, həkimlər pasiyentlərə qeysəriyyə əməliyyatının vacibliyini əsaslandırmalı və gözləyən risklərlə bağlı məlumat verməlidir. Rio-de-Janeyro Federal Universitetinin professoru Pedro Oktavio de Britto Pereyra bildirib ki, qadınların əməliyyata razılıq verməsinin səbəbi sadədir. Bu halda onlar xəstəxanalarda özlərinə ən rahat yeri qazanırlar. Professorun sözlərinə görə, təbii yolla doğum etmək istəyən qadınlar özəl klinikalarda yer çatışmazlığı ilə qarşılaşır. Onlara bildirilir ki, artıq əməliyyat üçün müraciət edən qadınlara görə palatalarda yer qalmayıb. Xəstəxanalara da qeysəriyyə əməliyyatı təbii doğuşdan daha sərfəlidir. Belə ki, bu halda əməliyyat pulu, üstəgəl, xəstəxanada daha çox qalmaq sonuncuların büdcəsinə fayda verir. Dolayısı ilə Braziliya xəstəxanaları qadınların öz körpəsini təbii yollarla dünyaya gətirməsinə imkan vermirlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABİROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.050

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.